

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו — תער"ב

קיז. וידבר וגו' כל הדברים האלה
קית. וכל העם רואים
קיט. על שלשה דברים העולם עומד
קכ. נשא

— העת"ר —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זבוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

— הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות —

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, ניו יורק.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
א'שנה	ליל א' דחה"ש	השלימות הוא בב' קוין דוקא –	קיז. וידבר וגו' כל הדברים האלה כו'
א'שסו	ליל ב' דחה"ש	הצמצום בשביל וקודם הגילוי –	קיח. וכל העם רואים כו'
	יום ב' דחה"ש	צמצום וגילוי כלים ואורות –	קיט. על ג"ד העולם עומד כו'
א'שעז	– בסעודה –		
א'שפו	נשא	יום ולילה ענינים בעבודה –	קד. נשא כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672
DISCOURSES 117-120

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

ORDER DEPARTMENT:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch®.

ISBN 978-0-8266-6112-8

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת ל"ב של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך־המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: וידבר וגו' כל הדברים האלה דליל א' דחה"ש; וכל העם רואים דליל ב' דחה"ש; על שלשה דברים העולם עומד דיום ב' דחה"ש בסעודה; נשא דש"פ נשא – העת"ר.

ר"ח מתן תורה, ה'תשפ"א
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ליל א' דחה"ש, העת"ר

וידבר¹ אלקים את כה"ד האלה לאמר אנכי ה' אלקיך.² וצ"ל מפני מה נא' במ"ת ש' אלקים, הלא ידוע דש' אלקים הוא בחי' צמצום והעלם, ובמ"ת ה' גילוי אוא"ס, וכמ"ש³ וירד ה' על הק סיני שהי' גילוי אוא"ס ממש שהי' נראה ונגלה לכל ישראל, ומפני מה אומר כאן ש' אלקים דוקא. והנה, בפסוק ראשון דק"ש⁴ אומרים הוי' אלקינו הוי' אחד, וצ"ל מהו"ע ב"פ הוי', והול"ל ה' אלקינו אחד, מהו"ע ב"פ הוי', ובאמצע נא' ש' אלקי, וכן קודם יגמה"ר נא'⁵ ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגווייהו.⁶

אך הענין, דהנה ידוע⁷ דב' שמות הוי' הן שם הוי' דלעילא וש' הוי' דלתתא, ש' הוי' דלעילא הוא ש' הוי' שלמעלה מהשתל"ס,⁸ והוא האוא"ס הסוכ"ע,⁹ וש' הוי' דלתתא הוא הש' הוי' דסדר השתל"ס,⁸ בחי' ממכ"ע כו'.⁹ ובשרשן, ש' הוי' דלעילא הוא הש' הוי' שבאוא"ס שלפה"צ¹⁰, וכמא"ל¹¹ עד שלא נבה"ע הוי' הוא ושמו בלבד, והוא שמו הגדול, שהוא ש' הוי'¹⁰, כי מוסכם כמעט מכל המקובלים, דגם בהאור שלפני הצמצום שייך ש' הוי'¹² (כ"ה דעת הג"א ועה"ק והשל"ה ופלה"ר¹³, לבד הפרדס¹⁴, שלו דעת אחרת בזה. ודעת האריז"ל בע"ח¹⁵ נר' שהיא כדעת הג"א), והו"ע שמו הגדול כו'. והגם שודאי גם השארי שמות יש להם שרש ומקור באוא"ס שלפני הצמצום (וכ"מ בע"ח בהתחלתו¹⁵), הנה זהו בבחי' כח הגבול שבא"ס, שהרי שארי שמות הן בהכלים, והיינו בהחיות שבהכלים עצמן, לבד האור המתלבש בתוכן, וכמ"ש בלק"ת בהכ"ו דאת שבתות¹⁶ בשם הבעש"ט ז"ל, ושרשן¹⁷ הוא מן הרשימו כו'¹⁸, אבל ש' הוי' הוא בהגילוי דאוא"ס, שזהו בחי' האוא"ס

ואילך. סה"מ תרל"ח ע' צד ואילך. תרס"ט ע' קכט ואילך.
 (10) ראה סה"מ תרנ"ד, עזר"ת ותש"ט שם.
 (11) פרקי דר"א פ"ג.
 (12) ראה אוה"ת יתרו ס"ע תתלה ואילך. סה"מ תרנ"ו ע' שסג ואילך. תרס"ח ע' קפ ואילך. ד"ה הוי' לי בעזורי, ד"ה שאו ידיכם קודש וד"ה ברוך הגומל – תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' קסד. ע' רסח ואילך. ע' רעט ואילך). וראה סה"מ שבהערה 8.
 (13) = הגנת אגוז (להר"י גיקטיליא (בעל מח"ס שערי אורה) – חלק הראשון שער ההוי"), ועבודת הקודש (ח"א פ"ב), והשל"ה (ד, ב ואילך), ופלה הרמון (שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ב).
 (14) שער יט (שער שם בן ד) ספ"א.
 (15) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) בתחילתו.
 (16) בהר מג, ב.
 (17) ראה לקו"ת הוספות לויקרא נד, א. סידור עם דא"ח רמט, א ואילך. לעיל ח"ד ע' ארפב.
 (18) ושרשן הוא מן הרשימו כו': בסה"מ תרפ"ב שבהערה 1: והגם דהכלים שרשן מהרשימו, ומ"מ ה"ה כלים ולא אור, הנה שאר השמות הם בהכלי ושם הוי' בהאור.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה וזכרתי במאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאוניא (הוספות) ס"ע עדר ואילך. ד"ה כל המאריך באחד במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' קעב. ע' שפז. ד"ה ואתה תצוה בתורת חיים תצוה שיש, ב ואילך – כנסמן לקמן בהערות.
 מאמרים, שכנראה מיוסדים על מאמר זה: ד"ה זכור תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' קסט ואילך). ד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 71 ואילך), תשי"ד (סה"מ תשי"ד ע' 219 ואילך). חלק מד"ה מה טובו תשכ"ג (סה"מ תשכ"ג ע' קעה ואילך).
 (2) יתרו כ, א.
 (3) שם יט, כ.
 (4) ואתחנן ו, ד.
 (5) תשא לד, ו.
 (6) זח"ג (באד"ר) קלח, רע"א. וראה תו"א בשלח סא, א. תצוה פג, ג. פד, א. ר"ה נט, א.
 (7) ראה תו"א ולקו"ת שם.
 (8) ראה לקו"ת שם סע"א ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' רצט. עזר"ת ע' קלו. תש"ט ע' 81.
 (9) ראה לקו"ת חוקת נז, ג. אוה"ת בראשית ח"ג תקנא, א

הבל"ג כו'. וש' הוי' דלתתא הוא בגילוי הקו. וכידוע¹⁹ דכללות הקו יש בו ש' הוי', אות י' הוא בראשית גילוי הקו, קודם שמתלבש בפרצוף דא"ק כו', וכמ"ש בע"ח²⁰ שהקו נמשך ומתעגל וחוזר ונמשך כו', הרי נמשך תחלה, וראשית המשכתו הוא האות יו"ד, והג' אותיות הו"ה הוא כמו שמתלבש בג' עולמות ביי"ע הכללים כו', וכמ"ש במ"א²¹.

והשם אלקים שבאמצע, הוא הצמצום הראשון שהי' באוא"ס, דפעולת הצמצום הוא ב' ענינים²², הא' הוא להעלים האוא"ס הבל"ג, דקודם הי' האוא"ס מאיר בגילוי, וכאשר מאיר גילוי אוא"ס, אז מה שנתפס בפשיטות הוא אלקות, ומציאת היש הוא בבחי' התחדשות דבר שיש ג'כ מציאת יש, וכאשר נתעלם האוא"ס, מה שנתפס בפשיטות בעולם הוא המציאות והישות, והאלקות בא בבחי' התחדשות שיהי' גילוי אלקות כו'²³. וההתעלמות דאור זה הוא שנתעלם ונכלל במקורו, לא שנתעלם תוך העלם הצמצום כו', כי הצמצום אין ביכולתו להעלים ולהגביל את האור הבל"ג, ומה שביכולתו להעלים ולהגביל הוא רק את האור שהאוא"ס שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו', אבל לא את האור הבל"ג, כ"א זהו שהאוא"ס מעלים א"ע כבי' כו'. ולכן באמת הוא נמצא לאחר הצמצום ממש כמו שהוא לפני הצמצום כו', וכידיעתו ית' הוא שמאיר גם עתה בגילוי ממש במקום החלל כו'. והב' הוא שפעל הצמצום בהאור שלהאיר העולמות כו'. ותחלה הוא מה שנבדל האור הזה בפ"ע, דקודם הצמצום הי' מעורב וכלול בהפנימיות, והי' במעלה גבוה יותר, ועיי' הצמצום נבדל להיות בפ"ע, שעיי' ירד ממדרגתו כו'. ואח"כ נמשך דרך דילוג הצמצום, שעיי' בא בבחי' התחלקות, מפני שנמשך שלא בהדרגה, והיינו שנמשך דרך הצמצום, שזהו מהות אחר מן האור, ועיי' שנמשך דרך מהות אחר ה"ה בא בבחי' התחלקות עיי' כו'. ואח"כ נתעלם תוך הכלים (דתחלת ענין הכלים הוא נקודת הרשימו כו'¹⁷), באופן שכל הגילויים בעולמות הוא בבחי' התלבשות, שאינו עצם האור כו', כי, מה שהכלי תופס אור, אין זה כמו שהאור הוא בעצם כו', וא"כ, הגילוי גם בעולמות היותר עליונים, אינו האור כמו שהוא בעצם, רק עיי' התלבשות כו'. ועוד יש כמה מסכים ופרסאות בכללות ההשתל', וגם יש פרסאות המבדילות שבסיבת שבה"כ דתהו, דגם פרסאות אלו ישנם ברוכ"ד כו'. דכ"ז הוא עיי' הצמצום שהי' באוא"ס ב"ה. וז"ע ש' אלקי' שבאמצע הב' שמות דהוי', דהיינו בחי' הצמצום שפעל בב' המדרי' הנ"ל. וא"כ, זהו ב"פ הוי' אלקים, הא', הוי' ואלקים שבאוא"ס הבל"ג, והב', הוי' ואלקים שבהאור שבמדה וגבול הנמשך בעולמות כו'. ובכדי שיהי' גילוי אוא"ס בעולם, הרי צ"ל היפך הצמצום, והיינו להפוך הצמצום המסתיר שלא יסתיר ויעלים כו'. וז"ש בזהר²⁴ מאן מנכון דחשוכא מהפך לנהורא וטעמין מרירא למתקא, פי' חשוכא מהפך לנהורא, שמהפך החשכות שלו ומזכך חומר' הכחות הטבעי' שיהי' כלים לאור הנשמה כו', ועיי' נעשה הזיכוך למע' בהכלים, שנעשים כמו האור, ונעשים כלים לקבל אור עליון יותר, והיינו

תתקצו

(22) ראה לעיל ח"ד ע' ארנו ואילך. ע' ארסו ואילך. ע' ארפ ואילך.

(23) ראה לעיל שם ע' ארסו ואילך.

(24) ח"א ד, א.

(19) ראה לקו"ת מסעי צה, א ואילך. סה"מ תרנ"א ע' כד ואילך. תרנ"ב ע' צו ואילך. לעיל פפ"ד (ח"א ע' רטו). סה"מ עטר"ת ע' תקלב. תרצ"ג ס"ע תפב ואילך.

(20) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(21) ראה סה"מ תרנ"א, תרנ"ב ולעיל פפ"ד שם.

ליל א' דחג השבועות, העת"ר

א'שנז

האור כמו שהוא למע' מהכלים, והכלים אינם מעלימים, ומאיר בגילוי האור כמו שהוא בעצם. וטעמין מרירו למתקא, הו"ע המרירות והתעוררות רחמים על הריחוק (וזהו במדרי' תחתונות, אך כמו"כ גם המדרי' העליונות הן בבחי' ריחוק כו'), ועי"ז נמשך גילוי בחי' עצמו' אוא"ס הבל"ג. והו"ע ודרך חיים תוכחת מוסר²⁵, שע"י שמייסר א"ע, עי"ז ודרך חיים, גילוי בחי' חיים עצמיים, בחי' כי עמך מקור חיים כו'²⁶. וכ"ז נת"ל באורך²⁷.

והנה בכדי להבין בתוס' ביאור ענין היפך הצמצום לאור²⁸, יש להבין מ"ש²⁹ וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. וצ"ל מהו"ע בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, דמאחר דה' הוא אלקי' בשמים ממעל, ממילא כמו"כ הוא בארץ מתחת כו', שהרי בריאת השמים וארץ הי' בשוה, וכמ"ש³⁰ בראשית ברא אלקי' את השמים ואת הארץ, דשניהם נבראו מש' אלקי' כו', דכשם שבריאת הארץ אאל' מש' הוי', כמו"כ ברי' השמים אאל' מש' הוי' כו', וכאשר מודיע דבאמת הוי' הוא אלקי' בשמים ממעל, ממילא כמו"כ הוא בארץ מתחת כו', וא"כ מה צורך לומר ועל הארץ מתחת כו'. גם מהו מוסיף באומרו אין עוד, מאחר שאו' תחלה כי הוי' הוא אלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, מהו אומרו עוד אין עוד כו'. ובמד"ר ואתחנן³¹ אמרו, אין עוד אפי' בחללו של עולם, וצ"ל מהו"ע בחללו ש"ע³², שזהו יחוד יותר ממ"ש בשמים ובארץ כו'³³. גם צ"ל מ"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא אלקי', הלא כבר נא³⁴ אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקי' אין עוד מלבדו, ומהו הציווי עוד וידעת היום כו'.

אך הנה כללות הענין הוא, דמ"ש אתה הראת לדעת, הוא בדרך מלמעלמ"ט כו', דמ"ש הראת הוא שנמשך להם מלמע' בחי' הראי' במהות ועצמות א"ס ובמהו"ע³⁵ דהוי' ואלקי' כו'. וכידוע דזה קאי על מ"ת³⁶, שהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס ממש למטה כו', דבנש"י הי' זה בבחי' גילוי אור פנימי כו', וכן הדברות היו אצלם בבחי' גילוי המהות, וכמ"ש³⁷ וכל העם רואים את הקולות, רואים את הנשמע כו'³⁸, שהדברות אנכי ולא יהי' לך³⁹ הי' להם בגילוי ממש, וראו אמיתית אחדות ה' כו'. וכמו שרש הנשמה למעלה שרואה ממש איך שהוי' ואלקי' כולא חד⁴⁰ כו' (וכמ"ש במ"א⁴¹, ונת' ג"כ לעיל⁴², דענין האמונה פשוטה דנש"י למטה שמאמינים בחידוש העולם ובאחדות ה' בדרך אמונה

(25) משלי ו, כג. וראה אוה"ת חנוכה ח"ז תתתמו, א ואילך. נ"ך ח"ג ע' אשסה.
(26) תהלים לו, י.
(27) ח"ד ס"ע אשמת ואילך.
(28) ראה ד"ה מצה זו – והמאמרים שלאח"ז – שנה זו (לעיל ח"ד ע' ארינה ואילך).
(29) ואתחנן ד, ט.
(30) בראשית א, א.
(31) פ"ב, כח.
(32) = של עולם.
(33) ראה המשך מים רבים תרל"ו פי"ב. לקמן ח"ו ע' ואשמו ואילך.
(34) ואתחנן שם, לה.

(35) = ובמהות ועצמות.
(36) ראה פרש"י עה"פ.
(37) יתרו כ, טו.
(38) ראה מכילתא ופרש"י עה"פ. לקו"ש ח"ו ע' 120 הערה 5.
(39) יתרו שם, ב"ג.
(40) ראה זהר ח"א יב, סע"א. ח"ב כו, ב. קסא, א. וראה סה"מ תרנ"ז ס"ע מה ואילך. תרצ"ב ע' רמד ואילך.
(41) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' שסו. סה"מ תרס"ה ע' ק. עת"ר ע' י.
(42) פס"א (ח"א ס"ע קנ ואילך). פשט"ב (ח"ג ע' א"ה ואילך).

פשוטה וא"צ שום ראי' ומופת ע"ז (ומה שיש כזה ענינים שכליים, הוא מפני שצ"ל בבחי' ידיעה והשגה, בכדי שיהי' בבחי' הרגש פנימי כו', אבל בעצם ה"ז בנש"י בבחי' אמונה פשוטה), הוא מראיית הנשמה למעלה, דלהיות דהנשמה למעלה ה"ה רואה ממש ענין התהוות יש מאין וענין ה' אחד, ומזה מתנוצץ בנשמה המלוכשת בגוף, ובא בבחי' אמונה כו'), ובמ"ת נתגלה בהם שרש ומקור הנשמה, וכמא' 43 על כדו"ד 44 פרוחה נשמתו, דהיינו התגלות בחי' מקיפים דנשמה כו'. וזהו ג"כ ענין אתה הראת, דאתה בעצמך הראת למטה, היינו שרש ומקור נשמתך כו', ועי"ז הי' בהם הראי' ממש במהות אלקות, ואיך שה' ואלקי' כולא חד כו'. וכמו לעתיד, דכתי' 45 ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', וכתי' 46 כי עין בעין יראו כו', כמו"כ הי' במ"ת כו'. דכ"ז הי' בבחי' גילוי מלמעלה, שהראה להם אמיתית האלקות כו', והגילוי הי' בדרך מלמעלמ"ט, דבהתגלות עצמות אוא"ס ב"ה, ממילא נראה ונגלה איך דכולא קמי' כלא חשיב 47 כו', ובאמת הכל מתבטל מפני הגילוי דאוא"ס, ורואין איך דה' אחד כו'. וידוע 48 דבמ"ת, הגם שהי' גילוי אוא"ס למטה, מ"מ, הרי 49 לא נזדכך ולא נתבטל כו', אך י"ל דנש"י ראו איך שהמטה בטל באמת, דלהיות שבהם הי' הגילוי בבחי' פנימי, ע"כ ראו איך שהמטה בטל כו'.

תתקצו

אמנם מ"ש וידעת היום, הוא בבחי' מלמטלמ"ע, שהאדם יהי' בו הידיעה וההכרה בכח עצמו איך שה' הוא אלקים כו'. והידיעה היא בדרך מלמטלמ"ע, והיינו שמבחי' ש' אלקי' נבוא לידי ההכרה האמיתי' איך שה' הוא אלקי' כו', והוא, שמהצמצום וההעלם נבין איך דהוי' הוא אלקי' כו'. וגם בס' והדרגה מלמטלמ"ע, תחלה במדרי' התחתונות, ואח"כ במדרי' עליונות, שעולים מדרגא לדרגא ביחוד דהוי' ואלקי' כו', דכך הוא בהעבודה שבדרך מלמטלמ"ע, שצ"ל בהדרגה דוקא. וכמשנת"ל 50 ההפרש בין תורה לתפלה, דבתורה יכולים לילך גם לעילא מדרגא, שבאם יעסוק גם בענינים שלמעלה מהשגתו, מ"מ, ע"י יגיעה יבא עליהם וכמא' 51 יגעת ומצאת כו', ומתעלה באמת בהשגתו עי"ז, שגם ענינים הקטנים בהשכלתם יבין אותם באופן אחר כו'. ובתפלה, אם ילך לעילא מדרגא, לא יפעול מאומה, ואדרבא, יהי' מוטעה בנפשו ר"ל, רק צריך לילך בהדרגה דוקא, תחלה במדרי' התחתונות, וכאשר הוא בעבודתו לפי אופן המדרי' ההם (אז עס מאנט זעך באַ עם אוף דיא חלקי העבודה ע"פ אותן הענינים), אז ביכולתו לילך למעלה ממדרי' למדרי' כו'.

וזהו כללות ההפרש בבי' מדרי' דבנשמות, בחי' יעקב ובחי' ישראל כו' 52, דישראל הוא מל' כי שרית עם אלקים 53, שמושל ושולט על השם אלקים כו' 54, והיינו בבחי' מלמעלמ"ט, גילוי ש' הוי' 54, דאז ממילא נראה ונגלה איך דה' הוא האלקים כו', ויעקב הוא עבודה בדרך מלמטלמ"ע כו', וכמשי"ת, וזה"ע וידעת היום, שהוא בדרך מלמטלמ"ע

(49) הרי: בתרפ"ב ותש"ד שבהערה 1: הרי המטה.

(50) ח"ד ע' א"ס.

(51) ראה מגילה ו. ב.

(52) ראה גם לקו"ת בלק ע, ג ואילך.

(53) וישלח לב, כט.

(54) ראה לקו"ת שם עב, סע"א.

(43) שבת פח, ב. שמו"ר פכ"ט, ד

(44) = כל דבור ודבור.

(45) ישעי' מ, ה.

(46) שם נב, ת.

(47) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

(48) ראה לקו"ת פ' ראה כח, ב. לעיל ח"ד ע' ארסא ואילך.

ליל א' דחג השבועות, העת"ר

א'שנט

כו'. ומ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, זהו בהב' מדרי' דהוי' ואלקי' שנת"ל, שזהו באוא"ס הבל"ג ובהאור שבמדה וגבול כו', ועז"א בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, דהיינו היחוד דהוי' ואלקים בב' המדרי' הנ"ל. וכ"ז הוא בהגילויים שבעולמות. ומש"א אין עוד, הוא בהעולם עצמו כו', והיינו דהיחוד דהוי' ואלקים העיקר הוא מצד ש' הוי', ומ"ש אין עוד, הוא היחוד בש' אלקים עצמו כו'.⁵⁵

ולהבין זה צ"ל מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך, מה"ע אומרו היום דוקא, הלא הידיעה היא תמידית כו'. אך הענין הוא⁵⁶, דהנה כתי'⁵⁷ ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דיום הוא דוקא כאשר כלול מערב ובקר כו'. ובמד"ר בראשית ספ"ג⁵⁸ אי' בפ' יום א', א"ר יודן שבו הי' הקב"ה יחידי בעולמו, שלא הי' בעולמו אלא הוא, עכ"ל, וא"כ פי' יום אחד, שביום זה האיר בחי' אתה אחד כו'.⁵⁹ והגם דמע"ב נבראו ביום הראשון, וכדאי' במד"ר שם ד' דברים נבראו ביום ראשון, הרים שו"א ואורה כו', י"ל עפמ"ש במד"ר⁶⁰ רפ"ד⁶¹ ע"פ⁶² יהי רקיע, לחים היו ביום הראשון ונקרשו כו', ופי' לחים היו, שלא היו עדיין בבחי' מציאות דבר כו'. והענין י"ל עפמ"ש במ"א⁶³, דפסוק בראשית מדבר בהתהוות האצי', דבראשית הוא בחי' חכ', וכמ"ש⁶⁴ ראשית חכ' כו', ואו' בראשית ב' ראשית⁶⁵, הוא בחי' ח"ע וח"ת⁶⁶, והיינו כמו שבחי' מל' כלולה בחכ' כו', אלקי' בחי' בינה⁶⁷, ושמו"א⁶⁸ הן זו"ן כו'.⁶⁹ וכמ"ש במ"א⁷⁰. וא"כ י"ל, דהתהוות יום ראשון הוא התהוות בחי' האצי', שאינם בבחי' מציאות, וכידוע⁷¹ דאצי' נק' עולם האחדות כו'. ומפרשי המד"ר⁷² כ' דביום הראשון הי' מע"ב בבחי' היולי כו', וא"כ, זהו כמ"ש הרמב"ן⁷³ בפ' והארץ היתה תהו⁷⁴, שהוא חומר הראשון שפשוט מכל צורה עדיין כו'. ובע"ח שמ"א פ"ג⁷⁵, בפ' הפסוק⁷⁶ מאפס ותהו נחשבו, כי הא"ס נק' אפס, כי אין בו שום תפיסא כו', ואחריו יצא התהו, והוא הכתר כו', כי הנה כתר הוא דוגמת חומר הקדום, הנק' היולי, שיש בו שרש כל הד' יסודות בכח, ולא בפועל כו'.⁷⁷ וממ"ש שם אח"כ, משמע⁷⁸ דאפס ותהו זהו בחי' עתיק ואריך כו'. וא"כ, ההתהוות דיום הראשון הוא גם למעלה מאצי', והוא בחי' הכתר כו'. וזהו דיום הראשון

תתקצה

-
- (55) ראה לקמן ח"ו ע' ואירו ואילך.
(56) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ותקס"ג שבהערה 1.
(57) בראשית א, ה.
(58) פיסקא ת.
(59) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג שבהערה 1 (ע' שפז).
(60) בראשית רבה.
(61) פיסקא ב.
(62) בראשית שם, ו.
(63) ראה זח"א רנו, ב. אוה"ת בראשית תפז, סע"ב ואילך.
(64) סה"מ תרני"א ע' פט ואילך. ועוד.
(65) תהלים קיא, י.
(66) ראה פרש"י ורמב"ן בראשית א, א.
(67) ראה תורת חיים בראשית א, א ואילך.
(68) שם ה, ב ואילך.
(68) = ושמים וארץ.
(69) ראה זהר ח"א לא, ב (תוספתא). ח"ב סב, ב. רמ"ז ומקדש מלך לזח"ג רפו, ב.
(70) ראה לקו"ת במדבר טו, ב. שה"ש מט, ג. תורת חיים בראשית כא, ד. אוה"ת לך ח"ד תשכה, סע"א ואילך.
(71) ראה זח"ג (רע"מ) פג, א. עבודת הקודש ח"א פ"ב.
(72) ראה גם סה"מ תרני"א ע' רלו.
(73) בראשית א, א.
(74) שם, ב.
(75) ובע"ח שמו"א פ"ג: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.
(76) ישע"י מ, יז.
(77) עכ"ל העץ חיים.
(78) ראה הוספות לתו"א ויקהל קיד, ג. אוה"ת בראשית ח"ג תפט, ב. ויקהל ע' ב'קעא. לקמן ח"ו ס"ע וא"ש ואילך.

בגימט' כתר כו'⁷⁹, וכידוע⁸⁰ דאור שנברא ביום ראשון⁸¹ הוא בחי' כתר כו'. וזהו שהי' הקב"ה יחידי בעולמו, והיינו שהי' אז נראה ונגלה איך שהוא ית' אחד, דגם מה שנתהווה אינו בבחי' מציאות דבר, שהרי בכתר נתהווה הכל, ואינם בבחי' מציאות כלל כו'. ומזה צ"ל מש"א⁸² בק"ש הוי' אחד, שגם עכשיו הוא אחד כמו ביום אחד⁸³, משום דלגבי עצמות אוא"ס, כולא קמי' כל"ח כו'⁴⁷, והיינו דהתהוות העולמות אינו עושה בו שום שינוי ח"ו, מפני שאינו נתפס ח"ו בהעולמות כו', דע"ה⁸³ שהוא מקומו ש"ע⁸², אין העולם מקומו⁸⁴, להיות נתפס בו ח"ו. ומה שבא בבחי' התלבשות בעולמות בבחי' כח הפועל בנפעל, הוא רק הארה חיצוני' דבחי' מל', וכמ"ש⁸⁵ מלכותך מכ"ע כו', וגם בהארה זו דבחי' מל', באמת גם בזה אין שום שינוי כלל, דגם עז"נ⁸⁶ אין קדוש כה' כו', דהיינו בכלל במדרי' האצי' אינו בבחי' התלבשות ותפיסא ממש לעשות בזה איזה שינוי ח"ו, משום דעם היותו מתלבש, אינו בבחי' תפיסא כו' (ומה ששייך שינוי, כמו כל מניע מתנענע בעצמו⁸⁷, הוא בכלים דבי"ע כו', וכמ"ש במ"א⁸⁸). אמנם גם הארה זו שבאה בבחי' התלבשות, אינו תופס מקום לגבי העצמות כו', וע"כ לגבי עצמות הכל כלא חשיב כו' (וכן העולמות לגבי האור המתלבש הן כלא כו', דמאחר שאינו בבחי' תפיסא, והוא קדוש ומובדל מהם, וע"כ הגם שהוא מחי' אותם, מ"מ, אינן עושים שום שינוי, שזהו"ע אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנבה"ע⁸⁹, דקאי על מ"ש⁹⁰ ואתה מחי' את כולם, שזהו בחי' האותי' דמל', ששוין אחר הברי' כמו קודם הברי', משום שאינו בבחי' תפיסא כו', וממילא ה"ה כלא חשיבי כו'). ובאמת העולמות הן בטלי' במציאות לאחר שנתהוו כמו קודם שנתהוו כו', כי האוא"ס מאיר בגילוי בעולמות גם לאחר כל הצמצומים, וממילא הכל בטל במציאות כו'. וכמו ביום הראשון, שהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס, ולא היו העולמות במציאות, כנ"ל, וכמו קודם הצמצום, דגליף גליפו בטה"ע⁹¹, שזהו בחי' שרש העולמות כמו שהוא קודם הצמצום כו', ושיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל כו'⁹² (שזהו מבחי' כח הגבול שבא"ס כו'), הרי לא היו במציאות כלל, דקודם הצמצום אינו שייך ענין המציאות כלל וכלל כו', והיינו מצד הגילוי דאוא"ס שמאיר בגילוי ממש, ממילא לא יש ענין המציאות כו', שהרי ע"י הצמצום נעשה בחי' המציאות, וקוה"צ לא הי' ענין המציאות כלל, מפני הגילוי דאוא"ס כו'. וכידוע המשל בזה מאותיות שבעצם הנפש, שהנפש מלאה אותי' כו'⁹³, הרי אינם שם בבחי' מציאות כלל⁹⁴, מפני התגלות אור הנפש שמאיר שם בגילוי ממש כו', וכמו"כ הוא בגילוי אוא"ס שלפה"צ, שאין האותי' דגליף גליפו בבחי' מציאות

(79) מגלה עמוקות הובא בלקו"ת שמע"צ פה, ד.

(80) ראה אוה"ת ואתחנן ע' שסא. לעיל פק"ו (ח"א ע' ערה).

(81) ראה חגיגה יב, א. ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה. ב"ר פ"א, ב.

(82) צריך לפרש מה שאומרים.

(83) = דעם היות.

(84) ב"ר פס"ח, ט.

(85) תהלים קמה, יג.

(86) שמואל-א ב, ב. וראה לעיל פשצ"ו (ח"ד ע' א'קז).

(87) ראה מורה נבוכים ח"ב הקדמה התשיעית.

(88) ראה אוה"ת ענינים ע' קלה. סה"מ תרס"ד ע' ב. לעיל

פרמ"ב (ח"ג ס"ע עתר). וש"נ.

(89) בתפלת שחרית. וראה תניא פ"ב. תו"א ויקהל פז, א. אמור לא, א. ר"ה סא, א. ובכ"מ.

(90) נחמ"י ט, ו. וראה תניא שעהיוה"א פ"ב.

(91) זח"א טו, א.

(92) ראה עץ חיים שער א (דרוש עיגולים ויושר) בתחילתו. מקדש מלך לזח"א טו, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שכה. שער היחוד פ"י ואילך. סה"מ עת"ר ע' לז ואילך. וש"נ.

(93) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ד. שה"ש ד, ב. סה"מ תרנ"ט

ע' נא. המשך תרס"ו ע' נג. ע' רפג. סה"מ תרצ"ו ע' 110. וש"נ.

(94) ראה סה"מ עת"ר ע' מב.

ליל א' דחג השבועות, העת"ר

א'שסא

תתקצט

דבר כו' ⁹⁵ (וגם, שזה גופא הוא א"ס כו', וכמשנת"ל ד"ה ויהי הענן והחשך ⁹⁶, דגם כח הגבול הוא עצמות א"ס כו'). וכן ה' הגילוי ביום הראשון דמע"ב, שהי' הקב"ה יחידי בעולמו, שהי' נראה ונגלה איך שהכל בטל במציאות, והוא ה' אחד כו', שהרי הכל נתהווה בבחי' הכתר, ולא ה' בבחי' המציאות כלל, מפני שאוא"ס האיר בגילוי, ה' נראה ונגלה איך שה' אחד כו'. וכמו"כ הוא ה' אחד גם עכשיו, לאחר שנראי' בבחי' מציאות דבר, דבאמת אוא"ס מאיר בגילוי בעולמות, וה"ה בטלי' במציאות ממש כו'. וז"ע ה' אחד, לידע ולהאמין שגם עכשיו שהעולם נראה במציאות, הוא באמת ה' אחד, כמו ביום אחד דיום הראשון דמע"ב כו'.

אמנם ממ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, משמע, דאחד הוא דוקא כשיש ערב ובקר ⁹⁷, ומערב ובקר דוקא אנו יודעים ענין ה' אחד כו'. והענין הוא, דיום הוא דוקא מערב ובקר, דאין יום שאין לילו עמו ⁹⁸, דכשכולו יום או כולו לילה, א"ז יום, כ"א דוקא כשכלול מיום ולילה, י"ב שעות יום וי"ב שעות לילה כו' (ורק לעתיד יהי' יום שכולו טוב ⁹⁹ וארוך ¹⁰⁰, שיהי' כולו יום, והיינו מפני שיהי' גילוי בחי' אוא"ס הבל"ג כו', והוא בחי' ש' הוי' דלעילא, שכולו הטוב ומטיב כו', כמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במד"ס ¹⁰¹), וע"כ יהי' כולו יום כו'. ובאמת גם לעתיד יהי' לילה ג"כ, רק שיהי' לילה כיום יאיר כו' ¹⁰², וכמשי"ת ¹⁰³, וכמו ל"ו שעות שמשה אותה האורה ¹⁰⁴, דמ"מ ה' י"ב שעות לילה כו'. ובגילוי' דס' השתל' צ"ל יום ולילה דוקא, וכן יהי' בהגילוי דלעתיד כו'). ואע"פ שאור וחשך הן מדרי' מיוחדות ומובדלות זמ"ז, וכידוע ¹⁰⁵ דחשך אין זה העדר האור, כ"א הוא ברי' בפ"ע, וכמ"ש ¹⁰⁶ יוצר אור ובורא חשך כו', וכן עד רוכ"ד יש הב' מדרי' דאור וחשך כו', וכתי' ¹⁰⁷ ויבדל בין האור והחשך, דקודם ההבדלה היו משתמשים בערבובי' כו' ¹⁰⁸, ולכאו" ¹⁰⁹ איך אור וחושך יכולים להיות בערבובי', אך זהו מפני שהן ב' ענינים מובדלים, והיו שניהם יחד קודם ההבדלה כו' (וענין ההתכללות שלהם קודם ההבדלה שהיו בערבובי', י"ל על ב' אופני'. הא" ¹¹⁰, שהאור ה' כלול בהחשך כו', והיינו בחי' החשך שהוא למע' מהאור, והוא בחי' ישת חשך סתרו ¹¹¹, והוא בחי' הפנימי דאוא"ס שלמע' מהעולמות כו' (ואין הכוונה בזה על בחי' הפנימי' והעצמות דא"ס, רק על האור שלמע' מבחי' גילוי להאיר העולמות כו', והוא בחי' אור המאיר לעצמו כו'), והאור הוא בחי' חיצוני' האור

95) ראה לעיל ח"ד ע' אקכו. וש"נ.

96) ח"ד ע' אערה.

97) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג שבהערה 1.

98) ראה זהר ח"א מ, א. ח"ב מה, ב. ח"ג צג, ב. וראה ברכות יא, ב.

99) נוסח הרחמן בברכת המזון ליו"ט.

100) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג שם (ריש ע' שצא).

תו"א תולדות ית, ד. ע"ד מאחז"ל קידושין לט, ב. חולין קמב, א.

101) ח"ד ס"ע אשמח ואילך.

102) תהלים קלט, יב.

103) ראה לקמן ח"ו ע' וא"ו ואילך. ע' וא"ש. ע' ואשמה ואילך.

104) ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה. בר" פ"א, ב.

105) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ס"ע

לד. תקס"ג ח"א ע' נח. שערי אורה שער החנוכה כג, ב. לעיל פרכ"ח (ח"ג ע' תרלוז). סה"מ עטרות ס"ע יז ואילך. תרפ"ח ע' קנג. ד"ה ויקח ה"א תרצ"ה (סה"מ קונטרסים שמב, א).

106) ישעי' מה, ז.

107) בראשית א, ד (בדילוג).

108) פרש"י עה"פ. וראה בר" פ"ג, ו. ירושלמי ברכות פ"ח

ה"ו.

109) ראה סה"מ עת"ר ע' טז ואילך.

110) ראה סה"מ עת"ר שם. ע' סא ואילך.

111) תהלים יח, יב. וראה לקו"ת שה"ש ד, ג ואילך.

שלהאיר את העולמות כו', דקודם ההבדלה הי' חיצוני' האור כלול בפנימי' האור, והוא התכללות אור בחשך כו', וההבדלה הוא שנבדל בפ"ע כו', וכמשנת"ל סד"ה ויהי הענן והחשך ויאר כו' 112. או 113, שההתכללות היא שהחשך הי' כלול בהאור, והיינו, דאור וחשך הוא בחי' משפיע ומקבל, וכמו דכר ונוק', שזהו ג"כ בחי' אור וחשך כו' (וכמו שמש ולבנה כו'), דקודם הנסירה 114 הי' המקבל כלול בהמשפיע כו'. ועמ"ש בזהר"ק 115 על מאה"ז 116 בריש הורמנותא כו', דבוצינא דקרדוניתא, שזהו בחי' הרשימו כו', ה"ז נק' נר, שהיא בחי' מקבל כו', וחוט הא"ס שהוא בחי' הקו, יורד ומתלבש תוך כלי הנ"ל. וי"ל בזה ענין ההתכללות, דכוונת הצמצום נמצא כלול בהאור כו', וכמשית"ל 117, ואח"כ נבדלו, ואמר 118 זה יהי תחומך ביום וזה יהי תחומך בלילה, שזהו מ"ש 57 ויקרא אלקי' לאור יום כו', והוא בחי' מדת יום ומדת לילה כו' 119, מ"מ 120, יום שלם הוא דוקא כאשר כלול מיום ולילה כו'.

דהנה 121, תכלית השלמות הוא דוקא כשיש ב' קוין דחו"ג (וכן הכוונה האמיתי' נשלם דוקא כשיהי' ב' קוין כו'), ואם יהי' רק קו א', א"ז שלמות כו'. וכמו עד"מ אדם שהוא רק בקו א' דחסד לבד או גבו' לבד, אינו נק' שלם במדותיו ובדעתו. וכמו כאשר ישנא לכל אדם, גם לאוהבו האמיתי, שהוא בחי' הגבורות לבד, א"ז שלמות כו'. וכן להיפך, כאשר יאהב לכל אדם, אפי' לשונאו, ויתנהג עמו בחסד, שהוא בחי' החסדים לבד, ה"ז ג"כ בלתי שלמות בנפש (ויהי' עי"ז היפך הכוונה, וכדאי' בזהר 122 דאלמלא דינא כו' חטאין סגיאין כו'). רק צ"ל ב' הקוין חו"ג, ויהיו במדה ומשקל באופן שיהי' כלולים זמ"ז. וכמו גם לשונאו שהוא שנא אותו, לא ימנע מאתו מ"מ את הטוב מצד חלק הטוב שבו (וגם השנאה תהי' בשביל שיהי' עי"ז תיקון נפשו כו', שכן הוא אמיתי' הענין, דהשנאה צ"ל לא מפני שנוגע אליו, כ"א בכדי לתקן את נפש השונא כו'). וכן לא יחפה על אוהבו בדבר רע שיעשה, וישנא אותו קצת משו"ז, ובזה גופא יהי' תערוכות חסד ורחמים, והוא שירחם עליו ויוכיחו ע"ז, עד שיתתקן כו'. וזהו השלמות דוקא כשיש ב' הקוין והן כלולין זע"ז כו' (וכמו אברהם, שהי' בתכלית מדת החסד, ומ"מ הי' כלול ג"כ מבחי' הגבו', וכמ"ש 123 עתה ידעתי כי ירא אלקי' אתה כו', וגם החסד וההשפעה הי' בכוונה, שע"ז הודיע אלקותו בעולם, וא' ברכו למי שאכלתם משלו כו', ומי שלא רצה לברך, הכביד עליו והתנהג אתו בגבורות כו', וכדאי' במד"ר וירא פמ"ט 124. וכמו"כ חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר כו' 125), וכ"ה השלמות בכל המדרגי' כשהן בב' קוין דוקא כו'.

תתר

- (112) ח"ד ע' ארעח ואילך.
 (113) אופן הב'. - ראה אוה"ת ואתחנן ע' שסב ואילך.
 סה"מ עת"ר ע' סח ואילך.
 (114) ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פ"ב ואילך. עץ חיים שער כט (שער הנסירה) פ"א ואילך.
 (115) = ב[ספר] זהר הרקיע (כ, א בהוצאת קארעץ, תקמ"ה.
 כג, ג - בהוצאת סיגעט, תרל"ה).
 (116) = מאמר הזהר (ח"א טו, א).
 (117) ע' אשסז ואילך.
 (118) ב"ר, ירושלמי ופרש"י שבהערה 108.
- (119) ראה תגיגה יב, א.
 (120) סיום הפיסקא „ראע"פ שאור וחשך הן מדרגי' מיוחדות ומובדלות זמ"ז".
 (121) ראה מאמרי אדמו"ר זקן אתהלך לאזניא שבהערה 1.
 (122) ראה זח"ג קעת, ב. ב"ר פי"ב, טו. סה"מ תרנ"ט ע' ג.
 (123) וירא כב, יב.
 (124) פיסקא ד.
 (125) משלי יג, כד.

ו"ע אוא"ס למע' מע' עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית¹²⁶, שזהו ב' קוין דח"ג, דלמע' מע' עד אין קץ הוא בחי' ההעלם בעצמו בעילוי אחר עילוי כו', ולמטה מטה עד אין תכלית הוא בחי' הירידה והגילוי עד למטה מטה כו', וזהו משלימות העצמות להיות ב' קוין דוקא כו' (ובעצמות זהו מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר כו', כמ"ש במ"א¹²⁷). וכן כל ההמשכות והגילויים מרוכ"ד עד סוכ"ד הוא בב' קוין דח"ג כו'. ובד"כ זהו בחי' האורות והכלים, דהאור הוא בחי' חסד, והכלי היא בחי' גבו', והו"ע הוי' ואלקי' כו'. ובפרטיות באור גופא הוא בחי' האור שלמעלה מהכלים, והאור המתלבש בכלים, והיינו, שהאור שלמעלה מהכלים הוא בחי' חסד, שאינו מוגבל עדיין, והאור המתלבש בכלים, שבא בהגבלה, ה"ז בחי' גבו' כו'. גם י"ל להיפך, שהאור שלמעלה מהכלים הוא בחי' גבו', מפני שיש בו טבע ההעלאה, והאור המתלבש בכלים, מפני שהוא בבחי' ירידה והמשכה, ה"ה בבחי' חסד כו'. וכמו"כ הוא במצות, מ"ע ומל"ת, שהן חו"ג כו', וכנודע שהן העלאה והמשכה, מל"ת הן בבחי' העלאה, ומ"ע בבחי' המשכה¹²⁸, וכמ"ש¹²⁹ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כו' (ובענין אור וכלי, לכאו' במ"ע ומל"ת הוא להיפך, דמ"ע הן בחי' כלים, דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא כו'¹³⁰, ורמ"ח ותרין דרועין אהוי"ר בגימט' נר כו'¹³¹, ושס"ה ל"ת שס"ה גידין, שהן האור והחיות כו'. ובאמת מ"ע הן ג"כ בבחי' אור וכלי, וכמא"ל¹³² מעלה אני עליכם כאלו עשוי, שע"י עשיית הכלי נמשך האור כו', וכמ"ש במ"א¹³³, וכמשנת"ל ד"ה צו את אהרן¹³⁴. רק שזהו בחי' האור שבערך הכלים כו', ומל"ת הוא בחי' אור שלמע' מכלים, ונמשך דוקא ע"י העדר הכלי כו', וכמ"ש במ"א¹³⁵). וכן בתו', מימינו אש דת למו¹³⁶, ג"כ בבחי' חו"ג כו'. וכ"ה בכל ההמשכות, שאינם בקו א' כ"א בב' הקוין דח"ג כו'.

וכמו גם בהנהגה העליונה עם האדם (שהוא בחיר הנבראים ותכלית הכוונה כו'¹³⁷), שבא בכמה שינוים דח"ג, הן ברוחני' והן בגשמי' כו'. וכמו שאנ"ר שאין האדם עומד במעמד ומצב א' תמיד, כ"א מתחלף מזמן לזמן כו'. וכמו בגשמי', שהוא בעליות וירידות בכל ימי חייו, שלפעמים הוא בעושר וכבוד ומצליח בכל עניניו, ולפעמים להיפך ח"ו, או שבדבר א' הוא מצליח ובדבר א' אינו מצליח ח"ו כו', וכמ"ש בזהר מקץ דר"ד ע"א, דיש עתין וזמנין ידיעין לטב, ויש להיפך כו'. וכ"ה ברוחניות, שאינו שוה בכל הזמנים, וכמו שבע יפול צדיק וקם¹³⁸, שבין כל עלי' ועלי' יש ירידה ונפילה כו', וכמ"ש בסש"ב בחינוך קטן¹³⁹. ויש חילופים ושינוים בעבודה, דלפעמים הוא בקטנות המוחין והמדות, ולפעמים בגדלות¹⁴⁰. וכמו¹⁴¹ שאנ"ר גם בכ"י, שלפעמים יקום בשמחה ובטוב לבב בגדלות המוחין,

(133) ראה לקו"ת שה"ש לד, ד.

(134) ח"ד ס"ע א"רנ ואילך.

(135) ראה תו"א שמות נב, ג ואילך. סה"מ תרל"ד ס"ע פא

ואילך. המשך תרס"ו ע' שמג.

(136) ברכה לג, ב.

(137) ראה זח"ג מח, א. וראה גם עבודת הקודש ח"ג (חלק

התכלית) פ"ג ואילך.

(138) משלי כד, טו.

(139) עו, א.

(140) ראה גם לקו"ת ואתחנן ד, ג.

(141) בהבא לקמן – ראה תו"ח שבהערה 1 (שיט, ג).

(126) ראה תקו"ז תיקון יט (מ, ב). שם סוף תיקון נז. זהר

חדש יתרו לד, סע"ג. אה"ת ענינים ע' קי ואילך. ע' קמב ואילך.

(127) ראה המשך תרס"ו ע' רנא ואילך. סה"מ עת"ר ע' קא.

(128) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרעג. ובכ"מ.

(129) שה"ש ב, ו.

(130) ראה תקו"ז תיקון ל (עד, סע"א). תניא רפכ"ג.

(131) ראה זח"ב קסו, ב. פרי עץ חיים שער השבת ספ"ד.

וראה לקו"ת שלח מה, ד.

(132) זח"ג קיג, א. וראה ג"כ ויקר' פל"ה, ז.

ודעתו זכה ומיושבת עליו להשכיל בטוב בהשכלה אלקי', ויהי' אופן עבודתו בתפלה ג"כ בשמחה ובטוב לבב, בהתפעלות ההתלהבות ובהתבוננות טובה בגדלות הבורא דיחו"ע ויחו"ת בעומק ההשגה ועומק הלב, וגם בבחי' ראי' מקרוב בעין השכל דחכ' שבמוח ולב כו', ובבחי' ביטול והזזה ממקומו לגמרי מכל וכל כו', ולפעמים יקום בבקר בלב נשבר ושפלות ועוצב והכנעה בלי שום טעם כלל, ויהי' אופן עבודתו בתפלה בקטנות המוחין, ורק במרירות ולב נשבר על ריחוקו מה' כו', ולא יוכל להעמיק דעתו ולבו בהתבוננות אלקי ולבא להתפעלות אהבה בחדוה ועונג כלל, רק במרירות ושפלות לבד, בזאת יומשך כל עיקר עבודתו בתפלה כו'. וזהו כענין יום ולילה, דלילה הוא זמן השינה, שהכחות פנימי' דשכל ומדות מסתלקים, ואינו נראה ונגלה אור וחיות פנימי בגילוי מנפשו, רק קיסטא דחיותא לבד כו'¹⁴², וביום הוא גילוי הנפש בהתגלות המוחין והמדות כו', וכ"ה בעבודה, לפעמים בגדלות ולפעמים בקטנות כו' (וע"כ, לא יפול לב האדם בעצמו כשהוא בבחי' קטנות המוחין, דכ"ה ס' ההמשכה מלמעלה בבחי' חו"ג, שמזה הוא בחי' הקטנות וגדלות כו', וכשהוא בבחי' קטנות, צריך לידע נאמנה, שבאם רק יעבוד עבודתו, יבא לבחי' גדלות כו', ואדרבא, מבחי' הקטנות יבא לבחי' גדלות עליונה יותר כו', וכמשי"ת). וזהו¹⁴³ מה שנצטוינו במצות ק"ש ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך¹⁴⁴, דב' ענינים אלו דבשבתך ובלכתך וענין בשכבך ובקומך הן ענין א', שהן ב' קצוות הרחוקים זמ"ז בתכלית, כמו ההבדל הרחוק בין אור לחשך ויום ולילה כו'. וכמו בשינוי העתים באדם, שיש עתים שהוא בעילוי בנפשו בגדלות המוחין והמדות כנ"ל (ואז הוא נוח לבריות, ומדבר עם כל אדם באהבה ומטיב חסדו כו', והוא עניו וסבלן באותה שעה, ומעביר על מדותיו כו'). ולפעמים הוא להיפך, בקטנות המוחין (ואז הוא ברוע לבב, ולא יסבול לשום אדם כו'). וזהו כמו הריחוק וההבדל בין בשבתו בביתו בשלוה ומנוחה בדירה נאה המרחבת דעתו של אדם כו'¹⁴⁵, ויכול לקבל במוחו השגה דתו' או השגה אלקי' בגדולת ה' כו', ולהיפך, כאשר נוסע בדרך, שמתולטל ממקומו וטרוד בעסקיו, ומוחו ולבו בל עמו, שאינו כלי כלל לאיזה השגה וידיעה כו'. ועכ"ז מצווה ועומד במצות ה' בקריאת התורה וק"ש גם בלכתו בדרך כמו בשבתו בביתו, כי מצות ק"ש וד"ת שבבחי' קטנות המוחין יעלו לה' כאשר רק מכוון לש"ש, לעשות רצונו ית' ולקבל עליו עומ"ש באמונה פשוטה, אף בלא מוח ולב כלל כו'. וכמו בק"ש שעהמ"ט, דיודע שזהו עבודה, שהרי התחלת עבודת היום הוא מן ק"ש שעהמ"ט כו', כידוע ומבו' במ"א¹⁴⁶, ומ"מ, כשקורא ק"ש שעהמ"ט אף שהוא מנמנם, עיף ויגע כו', ג"ז יעלה לרצון לה', כאשר הוא במח' טובה לש"ש, גם בלא השגה ועומק הלב כלל כו'. וכמ"ש דוד אם זכרתך על יצועי¹⁴⁷, בבחי' קטנות המוח והלב כו', ובאשמורות אהגה בך¹⁴⁷, בבחי' הגדלות כו' (שזהו"ע בשכבך ובקומך, בזמן שכיבה¹⁴⁸, בחי' מדת לילה, ובזמן קימה, מדת יום כו'), הכל שוין לפניו ית'. וכ"ז הוא מפני שכ"ה המדה בב' המדרי' דיום ולילה, שזהו משלימות העצמות להיות ב' קוין אלו כו', וע"כ שניהם שוין לפניו ית'.

(146) ראה גם סה"מ עט"ר"ת ע' צט. תרצ"א ע' קה.

(147) תהלים סג, ז.

(148) פירש"י ואתחנן שם.

(142) מדה קטנה דחיותא (ראה זח"א פג, א).

(143) בהבא לקמן – ראה תו"ח שבהערה I (שיט, ב).

(144) ואתחנן ה, ז.

(145) ברכות נו, ב.

ועפ"ז יוכן מ"ש וידבר אלקים גבי מ"ת, דלהיות שמשלימות העצמות הוא שיהי' ב' א'ב קוין דוקא, ובתורה גופא הרי ג"כ יש הב' קוין, שהו"ע מימינו אש דת כו', ע"כ, במ"ת שהי' גילוי אוא"ס, נא' ש' אלקים, שהוא בחי' הגבו' כו'. וזהו וידבר אלקים כו' אנכי ה' אלקיך, בחי' חו"ג כו' (ועמ"ש באוה"ח¹⁴⁹). ובפרט שהגילוי הוא דוקא ע"י ש' אלקים, ומש' אלקים עצמו הגילוי הוא ביותר כו', וכמשי"ת, ע"כ נא' במ"ת וידבר אלקים את כל הדברים האלה כו'.

(149) = באור החיים (יתרו כ, א. ושם: וידבר וגו' את כל הדברים וגו', טעם זכרון שם אלקים, בנתינת תורה, לומר, כי התורה נתנה ממדת הדין וממדת הרחמים, מדת הדין וידבר אלקים, מדת רחמים אנכי ה').

בס"ד. ליל ב' דחה"ש, העת"ר

וכלי' העם רואים את הקולות כו' וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק², ופרש"י אין נוע אלא ל' זיע, והיינו שנזדעזעו ונרתעו מהקולות וברקים, וכמ"ש לפני זה³ ויהי קולות וברקים כו' ויחרד כל העם אשר במחנה. וצ"ל מה"ע הפחד והחרדה שהי' במ"ת, הלא ענין מ"ת הי' להיות גילוי אוא"ס בנש"י, הן בעצם הנתינה דתורה, והן בהגילוי אוא"ס שהי' במ"ת כו', ועל מה היו הקולות וברקים בכדי להחרידם כו', והמשמעות הוא שזה הי' מעיקרי הענינים במ"ת, שהרי ארז"ל⁴ מה להלן באימה וביראה ורתת וזיע אף כאן כו', וצ"ל מה"ע החרדה שהי' צ"ל במ"ת כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁵ בענין ויהי ערב ויהי בקר⁶, דיום שלם הוא דוקא מערב ובקר⁷, כי תכלית השלמות הוא דוקא בשני קוין, דשלימות העצמות הוא בשני קוין דחו"ג, שז"ע דאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית כו'⁸. וכ"ה במצות ותורה, וכן בכל ההמשכות והגילויים, ובעבודת האדם, הכל הוא בב' המדרי' דחו"ג, שהן יום ולילה כו'.

והנה⁹ סדר ההמשכה דבחי' יום ולילה, הנה הגם דבחי' יום יש לו קדימת המעלה על בחי' לילה, דלילה הוא בחי' חשך, ויום הוא אור וגילוי, וכמ"ש¹⁰ חסד אל כל היום כו', מ"מ, הלילה קדמה ליום, וכדאי' במשנה בפ"ה דחולין¹¹ דבמע"ב היום הולך אחר הלילה, דמתחלה ויהי ערב והדר ויהי בקר כו', וכידוע הכלל¹² דלאו קודם להן, שהגבורות קודם לחסדים כו'¹³. וכמו¹⁴ שהצמצום הראשון קדום לגילוי הקו כו', הגם דסיבת בריאת העולם הוא מצד החסד, וכמ"ש בע"ח¹⁴ כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולם בכדי להיטיב לברואיו כו', והכוונה הוא שיהי' גילוי אור בעולם, וכמ"ש בזהר¹⁵ בגין דישתמודעון ב' כו', ובע"ח¹⁶ כ' בכדי שיתגלו שלימות כחותיו ופעולותיו כו', ובפרט הכוונה הפנימי¹⁷ דנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים¹⁸ כו', הרי תכלית הכוונה הוא הגילוי כו', מ"מ קדם תחלה הצמצום, שהוא בחי' העלם האור לגמרי, ואח"כ הי'

(8) ראה תקו"ז תיקון יט (מ, ב). סוף תיקון נז. זהר חדש יתרו לד, סע"ג. אוה"ת ענינים ע' קי ואילך. ע' קמב ואילך.
 (9) בהבא לקמן – ראה תורת חיים שבהערה 1.
 (10) תהלים נב, ג.
 (11) פג, א.
 (12) ראה לקו"ת פקודי ה, ד, ו, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' ס. ע' רלו. פלח הרמון ויקרא ע' ריד (בשם הבעש"ט). שה"ש מה, ריש ע"א (בשם הרב המגיד).
 (13) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תקלד ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי קרח ע' א'שנח ואילך. אוה"ת קרח ע' תרפו ואילך. ע' תשיח ואילך. סה"מ תרס"ט ע' קצב ואילך.
 (14) שער הכללים רפ"א.
 (15) ח"ב מב, ב.
 (16) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף א.
 (17) ראה המשך תרס"ו ע' ו ואילך.
 (18) ראה תנחומא נשא טז. תניא פל"ו.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה ואתה תצוה בתורת חיים תצוה שיה, ב ואילך – כנסמן לקמן בהערות. מאמרים שכנראה מיוסדים על מאמר זה: חלק מד"ה ויבא עמלק תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' קפב). ד"ה וירא העם תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 229 ואילך).
 לכמה ענינים המבואר בהמאמר – ראה ד"ה וכל העם וד"ה וידעת היום – תשכ"ג (סה"מ תשכ"ג ע' קג), ד"ה וכל העם תשד"מ.
 (2) יתרו כ, טו.
 (3) שם יט, טז.
 (4) ברכות כב, א.
 (5) ע' א'שנט.
 (6) בראשית א, ה.
 (7) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא (הוספות) ס"ע עדר ואילך.

המשכת הקו כו', וכמא¹⁹ כבריינו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו', וכמא²⁰ בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ואח"כ שיתוף עמו מדה"ר כו', הרי שהצמצום קדום אל הגילוי, שהרי מתחלה עלה במח' כו' (ומובן מזה שהצמצום יש לו קדימה מעלית על הגילוי, לא רק קדימה זמנית כו'²¹. דלכאו' אינו מובן מש"א בתחלה עלה במח' לברוא כו', הרי הי' בפועל כן, דבראשית ברא אלקי' כו'²². אך באמת, בבחי' המשכה מן העצמות הי' תחלה גילוי ואח"כ העלם, והוא מה שהי' או"א"ס ממלא כל מקום החלל ואח"כ העלם הצמצום כו'²³, וא"כ, זהו סוף מעשה²⁴, שהוא תכלית הכוונה כו', וא"כ, מה שהגבו' קודם לחסדים הוא שקדמו בשרשם ומקורם כו', וכן יהי' לעתיד מעלת הגבורות על החסדים כו'²⁵, וכמשי"ת). ולכאו' זהו היפך הכוונה, שהוא בחי' הגילוי דוקא.

אך הענין הוא, דהצמצום גופא הוא בשביל הגילוי²⁶, שהרי אין הכוונה בהצמצום להיות בחי' חשך והעלם, רק להיות בחי' הגילוי דוקא. וכמו עד"מ במשפיע ומקבל, הרי המשפיע כשהוא משכיל ההשכלה לעצמו, א"צ שום צמצום כלל, ומאיר אצלו אור השכל בגילוי ממש כו', אך כשרוצה להשפיע לזולתו, ה"ה מצמצם אור שכלו כו', הרי הצמצום הוא דוקא כשצריך להשפיע כו', הרי שהצמצום הוא בשביל הגילוי, שאם א"צ להשפיע, א"צ לצמצם, רק כשצריך להשפיע אז דוקא מצמצם עצמו כו'. והכוונה בהצמצום הוא שיהי' עי"ז הגילוי כו'. וע"כ, בהצמצום, הגם שהוא בחי' התעלמות האור, נמצא עי"ז דוקא האור השייך אל המקבל, שהרי בהמשפיע קודם שמצמצם עצמו, אינו ניכר כלל האור שכל השייך אל המקבל, כ"א ע"י הצמצום דוקא (והצמצום צ"ל בבחי' התעלמות לגמרי) עי"ז נמצא האור שכל השייך אל המקבל. וגם נמשך בזה עצמות אורו העצמי כו', וכידוע²⁷ שע"י שהמשפיע מצמצם אור שכלו העצמי, הנה הגם שבהתגלות מה שנמצא בזה הוא רק האור שכל השייך אל המקבל, מ"מ, הרי ניתן בזה גם האור העצמי של המשפיע כו', ובלתי הצמצום, הרי האור העצמי בודאי לא הי' נמשך בזה, כ"א זהו ע"י הצמצום דוקא כו'. והאור העצמי בא בדקדוק האותי' והתי' שבהם משפיע את השכל, דלכאו' אין בהם נ"מ²⁸ לגוף ההשפעה, ובאמת בזה דוקא מתעלם פנימי' הכוונה כו'. ואם הי' הצמצום בכוונה להעלים, לא הי' בזה התגלות אפי' חיצוני' השכל, ומכ"ש שלא הי' בזה הפנימי' כו'. אלא שכוונת הצמצום הוא לגלות דוקא, רק שא"א להיות הגילוי אל המקבל כ"א ע"י הצמצום (והיינו שא"א להיות השפעה וגילוי חוץ לעצמו רק ע"י הצמצום כו', דלעצמו הגילוי הוא בלי צמצום, ולכן הוא בבחי' בל"ג, שזהו בלי צמצום כו', וגם מה שהוא בבחי' או"פ, וכמו גילוי השכל לעצמו כו', אינו בבחי' גבול כ"כ, ואינו בבחי' התלבשות כו'. ומ"מ, בבחי' או"פ גם לעצמו יש איזה צמצום, והוא מה

(19) שבת עז, ב.
 (20) ראה פסיקתא רבתי פרשה מ (בחודש השביעי), ב. ואמר). רמ"ז לזח"ג רעא, סע"א. הובאו בלקו"ת קרח נד, סע"ב. וראה מקומות שצויינו בהערה 13.
 (21) ראה פשי"ד (לעיל ח"ג ע' תתעד). סה"מ תר"ם ח"א ע' קל. עת"ר ע' מא ואילך. תרצ"ב ע' ע ואילך.
 (22) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רעז. תרנ"ב ע' צה. תרנ"ז ס"ע מט ואילך. תרנ"ט ע' קכו ואילך. ועוד.
 (28) = נפקא מינה.

(19) שבת עז, ב.
 (20) ראה פסיקתא רבתי פרשה מ (בחודש השביעי), ב. פרש"י בראשית א, א (ד"ה ברא אלקים). וראה ב"ר פי"ב, טו.
 (21) ראה גם סה"מ תרמ"ט שם (ע' קצד ואילך).
 (22) בראשית א, א.
 (23) עץ חיים שם ענף ב.
 (24) פיוט לכה דודי.

שהשכיל את השכל, דעם היות שנראה בחוש דהצמצום הוא רק כשצריך להשפיע לזולתו, אבל לעצמו בא השכל בלא צמצום, אבל מ"מ, מה שמשכיל את השכל ה"ז כעין הצמצום, שהרי אינו בא מעצמו, כמו הרצון שבא מאיליו, אבל השכל הרי צריך להשכיל, וה"ז בא ע"י איזה צמצום המגלה ומגביל כו'. רק מה שבל"ג הוא בלי צמצום, והיינו בגילויים מהנפש הבאים מאיליו וממילא, וכמו הרצון וכה"ג (וזהו המבו' בכ"מ²⁹ דהאור הבל"ג הוא אור הכלול בעצמותו כו'). ומ"מ, גם האו"פ כמו שהוא לעצמו אינו ע"י צמצום, ובכדי לגלות חוץ לעצמותו צ"ל ע"י הצמצום כו'. וכן המקבל ביכולתו לקבל רק ע"י צמצום כו'), אבל הכוונה בהצמצום הוא לגלות, וע"כ, ע"י הצמצום נמשך גילוי האור, גם האור העצמי כו'.

ובזה יובן דכמו"כ הוא למעלה, דהצמצום הוא בשביל הגילוי, וכמ"ש בע"ח³⁰ טרם שנאצלו הנאצלים ה' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות כו', והוא הגילוי דאוא"ס בלי שום צמצום והעלם כלל כו', והוא בחי' אור המאיר לעצמו כו', וכשעלה³⁰ ברצונו לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים בכדי להוציא פעולתו כו', צמצם עצמו כו', שהצמצום הוא בשביל ההשפעה והגילוי דוקא, שיתגלו שלימות כחותיו ופעולותיו כו' (ורק בזמן המבול ה' צמצום והעלם לבד, וכמ"ש³¹ ה' למבול ישב, ישב בלחודוהי כו'³², שהי' רק ש' אלקים לבד כו', דבאמת צמצום כזה אינו מעלה כלל כו'. והצמצום הראשון וכן כל הצמצומים דסדר השתל', הכל הוא בשביל הגילוי כו'). ולכן ה' הצמצום באופן כזה שיהי' ע"י³³ הגילוי כו', וכמו במשל הנ"ל, שאם יהי' הצמצום בכדי להעלים, לא יהי' עי"ז הגילוי, שלא ימצא עי"ז האור שכל השייך אל המקבל, ורק כשהוא בשביל הגילוי, אז דוקא נמצא השכל השייך אל המקבל, וגם יש בזה הפנימי' כו'.

וי"ל שההפרש בזה הוא אם הצמצום הוא בהכרח או ברצון. דהנה, מה שאנו אומרים שהצמצום הוא בשביל להעלים, אין הכוונה שעוצר ומעכב ההשפעה בעצמו, דפשוט הוא שזהו העדר הגילוי כו'. וכמו שהצמצום שהוא בשביל הגילוי, אין זה שאינו מעלים האור לגמרי, שהרי ידוע שבאם לא יעלים האור לגמרי, לא ימצא כלל האור שכל השייך אל המקבל, כ"א דוקא ע"י שמעלים האור לגמרי, עי"ז דוקא נמצא האור השייך אל המקבל, הרי שהצמצום שבשביל הגילוי אין זה שאינו מעלים את האור, כמו"כ הצמצום שהוא להעלים, אין זה שעוצר ומעכב ההשפעה והגילוי, כ"א זהו דבר הבא בדרך ממילא כו', והיינו דכאשר הצמצום הוא בהכרח, שאינו רוצה בהמקבל ואינו רוצה להשפיע, אז ממילא הוא בבחי' העלם. אבל כשהוא ברצון, היינו שרוצה בהמקבל ורוצה להשפיע לו, אז הצמצום הוא בעין טובה, והוא בשביל הגילוי כו'.

והדוגמא מצמצום בהכרח, י"ל למעלה³⁴, כמו ההשפעה לע"ש³⁵, שזהו בדרך הכרח כבי',

(29) ראה לעיל פרמ"ג. פש"כ. פש"כ"א (ח"ג ע' תרעג

ואילך. ע' תתצ. ע' תתצד. לקמן ע' ואקמח. סה"מ עטר"ת ע' תפד. ע' תצט. פר"ת ע' ז. ע' ט.

(32) זח"א סד, ב.

(33) = על ידו.

(34) בסה"מ תש"ד שבהערה 1 (ס"ע 232): הדוגמא למעלה

מצמצום בהכרח.

(35) = לע' שרים.

(30) שע"א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(31) תהלים כט, י.

וכמאן דשדי כו'³⁶, וה"ז בבחי' העלם ממש כו', ומה שנשפע הוא רק השפעות גשמי' כו'. ובמדרי' עליונה י"ל שז"ע דין לא הניין לי' כו'³⁷, שנעשו עי"ז מסכים המבדילים כו', וכמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במד"ס³⁸). אבל בקדושה, הצמצום הוא ברצון ועין טובה, בכדי להשפיע כו', ולכן ע"י הצמצום הוא גילוי אור כו'.

וכידוע שע"י הצמצום נמצא האור השייך אל העולמות, ונכלל בנקודת הרשימו כו', וידוע דנקודה זו, לבד מה שכוללת בעצמו כל האור הנמשך אח"כ בהשתל', הרי כוללת גם בחי' עצמות האור כו', רק שהוא בהעלם, אבל נמצא בה כל העצמות כו' (וכמו בתושב"כ, הרי בהאותי' והתי' נמצא עומק החכ' בהעלם יותר ממה שבא בנגלה כו', שהרי כל תושבע"פ הוא מדרשות האותיות והתיבות הנראים לכאו' מיותר, ובזה דוקא הוא עומק החכ' והכוונה האמיתית כו', וכן כל הסודות ורזין דאורייתא הן בהאותיות וקוצין ותגין כו'). וכ"ז הוא מפני שהצמצום הוא בשביל הגילוי כו'. ונמצא דעם היות שהצמצום הו"ע הפכי מהגילוי, מ"מ, יש בזה דוקא כוונת ורצון של הגילוי, והוא באופן כזה דוקא שיהי' בו וע"י הגילוי כו', והיינו שהצמצום גופא הוא ברצון ועין טובה, באופן שיהי' ע"י הגילוי דוקא כו'.

והנה כשם שבהצמצום נמצא כלול כוונת הגילוי, כמו"כ בהגילוי נמצא כלול כוונת הצמצום כו'. והענין הוא, דהנה, בחי' הגילוי והצמצום כמו שמושרש בעצמות הוא מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר כו'. והנה, מה שביכולתו להאיר הכוונה בזה ג"כ האור להאיר את העולמות כו', והיינו, לא רק לגלות את העצמות, כ"א להאיר העולמות כו', והאור והגילוי הזה הוא ע"י הצמצום דוקא, וא"כ, הרי באור זה נכלל ג"כ כוונת הצמצום, שהרי בלתי הצמצום לא יושלם כוונת הגילוי כו' (וכבר נת"ל בכ"ד³⁹ שהאור הזה הוא ג"כ מאוא"ס הבל"ג, רק שזהו מה שעלה ברצונו להאיר במדה וגבול כו'), א"כ הרי בהגילוי כלול כוונת הצמצום כו'.

והן משלימים זא"ז, דכשם שכוונת הצמצום נשלם ע"י הגילוי, שהרי הצמצום הוא בשביל הגילוי, ואם לא יהי' הגילוי, הרי אין זה כוונת הצמצום כלל כו' (ואדרבא, הוא היפך הכוונה לגמרי, וכמו כשנאחז בהצמצום ובהעלמות והסתרים ואינו חפץ בהגילוי כו', או שמחשב הצמצום לעיקר, ה"ז היפך הכוונה לגמרי כו'), כמו"כ כוונת הגילוי נשלם ע"י הצמצום דוקא כו'.

וגם בהאור שלגלות העצמות, והוא בחי' אווא"ס הבל"ג, הרי גם בזה הכוונה שיהי' הגילוי מזה, והמציאות לא יתבטל מ"מ, שזהו ע"י הצמצום כו'⁴⁰. דהנה, יש לפעמים גילוי כזה שהכוונה היא שיתבטל ענין הצמצום, וכמו ויצא⁴¹ מלאך ה' ויך במחנה אשור

(40) בסה"מ תש"ד שם (ע' 233): ובעומק הענין, הנה לא זו בלבד שכוונת הגילוי של האור להאיר את העולמות הוא ע"י הצמצום דוקא, אלא דגם האור שלגלות העצמות, והוא בחי' אווא"ס הבל"ג, הרי גם בזה הכוונה שיהי' הגילוי מזה ע"י העבודה דתומ"צ, והמציאות לא יתבטל, דזהו ע"י הצמצום. (41) מלכים"ב יט, לה.

(36) ראה תניא פכ"ב (כו, ב).
(37) ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. קה"ר פ"ג, יא (א).
(38) ח"ד ע' א'שמג ואילך.
(39) ראה לעיל פט"ז. פכ"ז. פכ"ח. פצ"ד (ח"א ע' לד. ס"ע נו ואילך. ע' נט. ע' רמג). פק"ס (ח"ב ע' תלו). פרע"ג (ח"ג ס"ע תשסב ואילך). ד"ה ויהי הענין תרע"ה (ח"ד ע' ארעו).

כו'⁴², וכמו הושיט⁴³ הקב"ה אצבעו הקטנה כו'⁴⁴. אבל בסט' דקדושה הרי צ"ל גילוי זה ג"כ, וכמו ואתה⁴⁵ משמרה בקרבי⁴⁶, שזהו מבחי' האו"מ כו', וגם יש גילוי האו"מ, וכמו בקיום המצות, שע"י עשיית המצוה נמשך או"מ על האדם, וכמ"ש בסש"ב⁴⁷. ויש בזה כמה אופנים, וכאשר עשיית המצוה היא בבחי' ערש"מ⁴⁸, נמשך גילוי האו"מ ממש כו', וכן בעבודה דרעו"ד כו'⁴⁹. והכוונה בזה, דמ"מ יהי' ענין המציאות כו' (שהרי בני אהרן שהי' הקירוב שלהם באופן כזה שנתבטלו לגמרי, הי' נחשב זה לחטא כו', וכמו בן עזאי הציץ כו'⁵⁰, וכמ"ש במ"א⁵¹), שזהו ע"י הצמצום דוקא כו'⁵². וכמו במ"ת, שהי' גילוי או"מ ממש למטה, ומ"מ הי' המטה במקומו כו', שזהו ע"י ש' אד' כו', וכמשנת"ל (ד"ה מצה זו⁵³).

ונודע דהתהוות היש הוא מאוא"ס הסוכ"ע דוקא, וכמ"ש⁵⁴ כל אשר חפץ ה' עשה כו', ועם היות שזהו מצד כח הא"ס הכל יכול, ובכח הכל יכול הוא שגם כשיהי' גילוי או"מ יהי' התהוות היש, ומ"מ, ההתהוות הוא ע"י הצמצום כו', והיינו ע"י התעלמות האור כו'. וכידוע ההפרש באופן ההתהוות דבחי' ממכ"ע להתהוות דבחי' סוכ"ע, דמבחי' ממכ"ע אופן ההתהוות הוא ע"י ההתלבשות דבחי' כח הפועל בהנפעל כו', והיינו בבחי' קירוב כו', והתלבשות זו הוא ע"י הכלים והפרסאות, בבחי' העלם והסתר הבורא מהנברא כו', ומ"מ הוא בבחי' קירוב, ויש בזה ג"כ קצת גילוי כו', ומשו"ז יש חילוקים בנבראים, וכמו במעלת הדצח"מ, שהן למע' זמ"ז, ובפרט המדבר שלמע' מכולם, שזהו מצד החילוקים בהכח האלקי המהווה באופן הקירוב והגילוי כו'. וכשם⁵⁵ שנבראי' שלמע' הם גבוהים במעלתם על הנבראים התחתונים, עם היותם ג"כ נבראים, רק שהן נבראים רוחני' כו', ובהם יש ג"כ חילוקי מדרי', שיש נבראי' שהן בבחי' נבראו⁵⁶ בדרך ממילא, ויש שבבחי' ברא⁵⁷, שהן יותר בדרך מאין ליש כו', וכמ"ש במ"א⁵⁷. וכמו נבראי' דעדאת"כ ונבראים דעדאת"ג כו', ובכללות הן נבראים רוחני' כו'. וזהו מפני שהאין האלקי הוא בבחי' גילוי יותר, והיינו שנרגש שם עכ"פ בחי' המציאות דאלקות כו'. וכידוע דזהו ההפרש בין אצי' לבי"ע, דאצי' הוא בחי' המהות דאלקות (וכמשנת"ל ד"ה אדם כי יהי'⁵⁸), ומבחי' המהות דאלקות אא"ל מציאות יש, ובבי"ע הוא בחי' המציאות לבד, וע"כ נתהוו בבחי' יש כו'. ומ"מ, מפני שנרגש שם בחי' המציאות דאלקות, ה"ה נבראי' רוחני'.

(42) ראה ד"ה מצה זו שנה זו (לעיל ח"ד ע' ארנט). וש"נ.

(43) סנהדרין לח, ב.

(44) וכמו ויצא מלאך ה' ויד' .. וכמו הושיט הקב"ה אצבעו

הקטנה: שהי' גילוי יותר מחק הקצוב להם ע"פ הצמצום, הנה נתבטלו, הרי שביטולם בא ע"י ביטול ענין הצמצום (סה"מ תש"ד שם).

(45) „אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ס, ב). וראה

לקו"ת דברים א, א. שה"ש ל, ג.

(46) בסה"מ תש"ד שם: ובסטרא דקדושה שצ"ל גילוי כזה

ג"כ, אבל עם זה הרי צריך להיות ההמציאות לא יתבטל, והוא ענין ואתה משמרה בקרבי.

(47) פמ"ו (סו, א).

(48) = עושיין רצונו של מקום.

(49) וכן בעבודה דרעו"ד כו': שנמשך בזה גילוי או"מ

(סה"מ תש"ד שם).

(50) חגיגה יד, ב.

(51) ראה אוה"ת אחרי ע' תקלט ואילך. סה"מ תרמ"ט ע'

רנט. ועוד.

(52) שזהו ע"י הצמצום דוקא כו': והארבעה שנכנסו לפרדס,

הנה נשתבח עבודתו ומדריגתו של ר' עקיבא שיצא בשלום וקיים המציאות, שזהו ע"י הצמצום דוקא (סה"מ תש"ד שם ע' 234).

(53) ח"ד שם. ע' אירסא ואילך.

(54) תהלים קלה, ו. וראה תו"א מגילת אסתר צ, ב. צב, ב.

(55) סיום הפסיקא – לקמן (ריש ע' אשע"א): „וכמו"כ יש חילוק בתחתונים ג"כ כו".

(56) תהלים קמח, ה.

(57) ראה תו"א מגילת אסתר צו, ג. לקו"ת פ' ראה כ,

סע"ג. כו, ד. שה"ש יד, ג. מא, ד.

(58) ח"ד ע' ארצה ואילך.

ליל ב' דחג השבועות, העת"ר

א'שעא

והתחתונים הן נבראים גשמי' כו'. וכמו"כ יש חילוק בתחתונים ג"כ בפרטי מדרי' דצח"מ, וכן בהאדם בפרט יש כמה חילוקים, שיש מי שהוא בטבעו רך ודק יותר, והוא יותר כלי לאור אלקי כו', שזהו⁵⁹ מצד כח האלקי המהווה כו'. והוא בבחי' התהוות דמבחי' ממכ"ע, דהרי מצד אור הסובב הכל בשוה, וכמו השוה ומשוה קטן וגדול כו'⁶⁰. וכ"ז הוא מפני שאופן ההתהוות⁶¹ הוא בבחי' קירוב כו'. אבל ההתהוות שמאוא"ס הסובב הוא ע"י א"ז ההתעלמות דוקא, היינו, לא בבחי' התלבשות בבחי' קירוב, כ"א שסובב ומקיף עליו מלמע' כו'. ופי' סובב, הרי אין זה שסובב ומקיף מלמעלה, כ"א שנמצא בתוך תוכו ופנימיותו, רק שמתעלם ממנו להיות בבחי' ריחוק ממנו כו', וכמ"ש בסש"ב פמ"ח⁶² שנק' סובב רק לענין גילוי ההשפעה, דכאשר ההשפעה היא בגילוי ה"ז התלבשות, וכאשר היא בהעלם ה"ז בבחי' מקיף כו'. ובהתעלמות זאת הוא שנעשה התהוות היש כו'.

וכמו בענין המלוכה, שזהו בבחי' רוממות והתנשאות, וע"י הרוממות דוקא נעשי' בבחי' עם להיות הוא מלך עליהם כו', שאם המלך ה' בקירוב אל העם ומעורב עמהם, לא ה' בבחי' עם, ולא ה' ענין המלוכה כלל כו', כ"א דוקא ע"י שמרומם ומתנשא עליהם, ע"ז הן בבחי' עם, והוא מלך עליהם כו'. וכמו"כ הוא בענין ההתהוות דמאוא"ס הסוכ"ע, שע"י הרוממות וההסתלקות, ע"ז דוקא נעשי' בבחי' יש כו', שז"ע והים עומד עליהם מלמע' כו'⁶³, וכמ"ש בלק"ת בהבי' דמי מנה⁶⁴, וכמ"ש במ"א⁶⁵ בענין עה"ע⁶⁶ וסיבות הסיבות⁶⁷ כו'. והרי התעלמות זאת היא ג"כ ע"י הצמצום כו', וכמשנת"ל (ד"ה ויהי הענין והחשך⁶⁸).

וגם⁶⁹, אמיתית הכוונה בהאוא"ס הבל"ג הוא⁷⁰ שיהי' גם אור זה בבחי' גילוי בפנימי' כו' (רק שזהו בבחי' הפנימי' דאוא"ס הבל"ג כו', וכמשי"ת), והיינו שיהי' ג"כ בגילוי בכלים כו', והרי כ"ז הוא ע"י הצמצום כו'. ונמצא, שבהגילוי דאוא"ס יש כוונת הצמצום, שע"ז דוקא נשלם כוונת הגילוי כו'.

וגם אופן הגילוי הוא באופן כזה הוא שיהי' הצמצום ושיפעול בו הצמצום להשלים הכוונה כו'. שהרי האור שלהאיר העולמות, ודאי אופן המשכתו וגילוי מן העצמות הוא באופן כזה שיהי' הצמצום ושהצמצום יפעול בו כו', שהרי הוא בהשערה להיות בבחי' מדה וגבול כו', וכמשנת"ל⁷¹ שגם בשרש האורות לפה"צ יש בו ע"ס כו', וזהו הסיבה מה שהצמצום מגביל ומעלים את האור, מפני ההשערה באוא"ס להאיר בבחי' מדה וגבול כו'. אמנם גם האוא"ס הבל"ג, המשכתו מן העצמות הוא באופן כזה שיהי' בחי' הצמצום

59) שזהו: בסה"מ תש"ד שם (ע' 234): דכ"ז.

60) פיוט דר"ה ויוהכ"פ.

61) שמבחי' ממכ"ע.

62) סז, סע"ב ואילך.

63) מלכים"א ז, כה (ושם): עומד על שני עשר בקר גו'

והים עליהם מלמעלה). וראה זח"א רמא, א.

64) לקו"ת בלק סח, ג.

65) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קלת.

אוה"ת יתרו ס"ע תשלה ואילך. המשך תרס"ו ע' רכה. לעיל

פפ"ב (ח"א ע' רח). וש"נ.

66) - עילת העילות.

67) ראה תקו"ז בהקדמה (יו, א).

68) ח"ד ע' ארסו ואילך.

69) וגם: בסה"מ תש"ד ס"ע 237: והנה בעומק הענין.

70) לא רק „שגם כשיהי' גילוי אוא"ס ה' התהוות היש"

(כנ"ל ע' א'שע).

71) פט"ו ואילך (ח"א ע' לב ואילך). ד"ה ויהי ביום

השמיני (ח"ד ע' א'רפא).

כו', שהרי הצמצום הוא בבחי' ההתפשטות דאוא"ס כו', והיינו שאוא"ס בא בבחי' התפשטות בכדי שיוכל להיות ענין הצמצום כו'. וגם י"ל, עפמ"ש במ"א⁷² שמהאור אין אנו יודעים את העצמות, דעם היות שהאור מעין המאור, מ"מ, אין אנו יודעים את העצמות מן האור כו', והיינו שגם מהאור הבל"ג שהוא לגלות עצמותו, אין אנו יודעים את העצמות כו', כי לא זהו כל עצמותו מה שהאור נמשך ממנו⁷², והעצמות נושא בעצמו כמה ענינים שלא נתגלו, ואין אנו יודעים ממנו רק מה שנתגלה הוא בחי' האור כו'. ולפ"ז י"ל, דמה שנתגלה בחי' האור, הוא מפני שהכוונה בתחלה הוא שיתעלם ע"י הצמצום כו', ע"כ נתגלה רק בחי' האור, שזה אפשר שיתעלם ע"י הצמצום כו', ולא נתגלה כל מה שבעצמות, שלא יתעלם ע"י הצמצום כו'. והגם שבאמת אין שום מניעה ועיקוב לגבי העצמות, אך בסדר והדרגה הוא שהאור מתעלם. וכמו שאנו רואים גם במה שנתהווה בעולמות, שיש מה שמתעלם ויש מה שאינו מתעלם כ"כ, וכמו האור מתעלם ע"י המסך, והאור אינו מתעלם, ובכדי לעכב ולעצור את האור צריכים אמצעים גדולים וחזקים כו', וידוע דלמעלה אור למעלה מאור כו'⁷³. וכמו"כ בכחות, הרי כח השכל בנקל לעכב ולהעלים, משא"כ כח הרצון אינו בנקל להעלים, ובפרט גילוי עצמי צריכים כח חזק לעכב ולהעלים כו', וכמו אאע"ה שכבש רחמיו מעל בנו יחידו⁷⁴, ה"ז נסיון גדול, שזה לו לזכות גדול לו ולבניו אחריו כו', והכח לעכב גילוי עצמי הוא רק בדרך כח עליון, והיינו רק מצד הציווי, והוא בדרך הפקירות שמפקיר א"ע (ובאברהם אפשר הי' זה ברצון ועונג כו'⁷⁵), וגם זה במי שיכול להתגבר על עצמו ולהפקיר א"ע כו'. הרי שיש מה שיכול להתעלם ומה שא"י⁷⁶ להתעלם כו'. ועם שכ"ז אינו שייך בעצמות, מ"מ, כמו שהוא בהדרגה⁷⁷ הוא באופן כזה. וע"כ⁷⁸ שזה שנתגלה בחי' האור מפני שזה אפשר להתעלם כו' (ולעתיד שנא⁷⁹ יקימנו ונחיה לפניו ממש, יהי' גילוי בחי' העצמות כו'). וזהו שאופן הגילוי וההמשכה מן העצמות הוא שיהי' הצמצום כו', והיינו שהצמצום נמצא כלול בהגילוי, והצמצום הוא בכוונה שיהי' הגילוי דוקא כו'⁸⁰.

א"ז

ונמצא הגם דעיקר הכוונה הוא הגילוי, מ"מ קדם הצמצום, שהוא העדר האור והגילוי (וגם בתחלת ההמשכה והגילוי מן העצמות שהי' הגילוי קודם להצמצום, דתחלה⁸¹ הי' אוא"ס ממלא מקום החלל⁸² ואח"כ צמצם עצמו כו', וכידוע⁸³ דמלמעלה תחלה מטי ואח"כ לא מטי כו'⁸⁴, הנה גם בזה הי' כלול כוונת הצמצום כו', כנ"ל), משום

(78) - ועל כרחק.

(79) הושע ו, ב. וראה לקו"ת דרושים לר"ה סד, א. סה"מ תרצ"א ע' רמט.

(80) ראה ד"ה וידעת תשכ"ג (שבעה ערה 1).

(81) עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(82) מקום החלל: ראה לעיל פק"ל (ח"ב ע' שמב).

(83) תורת חיים שבעה ערה 1 (שכא, א). וראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארו"ל ע' ערב. תק"ע ע' קע. אמרי בינה שער הק"ש פל"ח"לט (סד, ד. סו, א). תורת חיים בשלח רלת, ד. פקודי תנו, ד. שערי אורה עה, ב. סה"מ תרס"ג ח"ב ע' קפז. ועוד.

(84) ראה זח"א טו, ב. סה, א.

(72) ראה אוה"ת סוכות ע' א'תשלו ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' רט. לעיל פש"ו (ח"ג ס"ע תתנג ואילך). וש"נ.

(73) ראה תו"א מקץ מב, ג. מג, ב. סידור עם דא"ח שצט, ג ואילך.

(74) ע"פ תפלת "רבנו של עולם" בסדר תפלת שחרית. וראה פנ"א (לעיל ח"א ס"ע קיח).

(75) בסה"מ תש"ד שבעה ערה 1 (ע' 238): ואברהם הנה להיותו עצמי, הנה הי' זה ברצון ועונג, אבל בכל אדם הנה בכדי לעכב גילוי עצמי הוא רק ע"י הפקירות שמפקיר א"ע.

(76) = שאינו יכול.

(77) כמו שהוא בהדרגה: בסה"מ תש"ד שם: כמו שעצמותו

ית' רצה שיהי' בהדרגה.

ליל ב' דחג השבועות, העת"ר

א'שעג

שע"י הצמצום והעדר הגילוי עי"ז הוא דוקא הגילוי, שהצמצום הוא סיבת הגילוי (הן מצד המשפיע והן מצד המקבל כו', כנ"ל), וזהו הכוונה בהצמצום להיות בו וע"י הגילוי כו'. והצמצום הוא טפל אל הגילוי, כי הגילוי הוא העיקר, ומ"מ קדם אליו הצמצום כו', כי העדר הוא קודם להויה, וכל הויה צ"ל תחלה העדר, כי ההעדר הוא סיבת ההויה, וממילא ההעדר הוא התחלת ההויה כו'⁸⁵.

וכמו עד"מ בזריעת הגרעין בארץ, הרי דוקא ע"י שנרקב הגרעין עי"ז הוא הצמיחה⁸⁶, שבאם לא ירקב, לא יהי' שום צמיחה, כ"א כאשר נרקב דוקא אז הוא הצמיחה, והצמיחה היא מכח הצומח, דהארה מכח הצומח מתלבש בהגרעין, ועי"ז הוא הצמיחה כו', ודוקא כאשר נרקב הגרעין ונפסד צורתו לגמרי, עי"ז הוא הצמיחה, וכל שנרקב ונפסד ביותר, הצמיחה היא בריבוי ביותר כו', הרי שההעדר הוא דוקא סיבת ההויה והצמיחה, והוא התחלת הצמיחה, כי כאשר נרקב הגרעין תהי' הצמיחה כו'. וכן הוא בכל הדברים, שההעדר הוא קודם והוא דוקא סיבת ההויה כו'. וכמו הזורעים בדמעה ברנה יקצורו⁸⁷, דבעת הזריעה אינו יודע איך תהי' הצמיחה, ובפרט בארץ הנגב שהיא חרבה ויבשה⁸⁸, ה"ה כמיואש, וזורע רק בבטחון בהשי"ת, וכמא⁸⁹ מאמין בחיי עולם וזורע כו'⁹⁰, והם דוקא ברנה יקצורו כו'.

ובמד"ר פ' וישלח פע"ט⁹¹ א', הזורעי' בדמעה⁸⁷, זה יעקב אבינו שזרע את הברכות בדמעה, שנא⁹² אולי ימושני אבי, והי' כמיואש בנפשו שפחד בלבו אולי עוד יבוא עליו כו', וכמ"ש במד"ר תולדות פס"ה⁹³, וילך ויקח ויבא לאמו⁹⁴, אנוס וכפוף ובוכה. ועשה רק משום מורא ובהבטחון בהבטחת אמו רבקה, וכדאי' במד"ר שם⁹⁵, גדיי עזים טובים⁹⁶, טובים לך, שע"י⁹⁷ אתה נוטל את הברכות כו'. ברנה⁹⁸ יקצורו⁸⁷, ויתן לך האלקי' מטל השמים כו'⁹⁹. וכן הוא בגשמיות¹⁰⁰, כמו במו"מ¹⁰¹ דפרנסה, שא"א לאדם להרויח בעסקיו כ"א אחר היגיעה ופיזור הנפש, וכמה פעמים בצער ויסורים ר"ל מכמה מניעות ועיכובים, עד שיאמר נואש לנפשו, ויהי' לבו נשבר ונכנע ושפל לכל כו', ואזי יצליח לו ה' ויראה ברכה במעשיו, שזהו אור החסד דפרנסה שבא דוקא אחר הצמצום וההעדר כו', שההעדר, שזהו הצער וההכנעה, הוא סיבת הברכה וההשפעה כו'. וכן הוא ברוחניות,

(85) ראה ד"ה וכל העם תשכ"ג, תשד"מ (שבהערה 1).

(86) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קיג, א).

(87) תהלים קכו, ה.

(88) ראה רד"ק תהלים שם.

(89) ראה ירושלמי* הובא בתוס' שבת לא, א (ד"ה אמונת):

„מאמין בחי העולמים וזורע“. וראה מדרש תהלים יט, ח.

ילקוט שמעוני תהלים רמז תרדע. במדבר פ"ג, טז בסופו.

(90) ראה לקו"ש ח"א ע' 216. ע' 240. חט"ו ע' 370. ח"ח

ע' 295 ואילך. ח"ב ע' 159.

(91) פיסקא ד.

(92) תולדות כז, יב.

(93) פיסקא טו.

(94) תולדות שם, יד.

(95) פיסקא יד.

(96) תולדות שם, ט.

(97) = שעל ידן.

(98) המשך לשון המדרש שבהערה 91.

(99) תולדות שם, כח.

(100) בהבא לקמן — ראה תורת חיים שבהערה 1 (שיט, א).

(101) = במשא ומתן.

(* בשו"ת מהר"ץ חיות (חלק ב — אמרי בינה סימן ב) — שבירושמי לפנינו ליתא (לקו"ש חט"ו שבהערה הבאה).

כמו בעסק התורה, שזהו ע"י יגיעה דוקא, וכמא'102 אם יגעת ומצאת תאמין כו', ואין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי'103, וכמ"ש104 אדם כי ימות באהל כו', הרוצה לחיות ימית עצמו כו'105, והצלחת הלימוד הוא דוקא ע"י יגיעה גדולה ביותר, וע"י הנתינה והמסירה שמוסר עצמו לעסק התורה כו', ולפעמים יהי' בצער ויסורים גדולים ר"ל מהעדר הידיעה, ומאד לא טוב לו מזה, עד שמואס בחייו ממש ונשבר לבו ורוחו בקרבו כו', ואז דוקא יאיר לו אור ה' ויבא על הענין, ואדרכא, בריבוי גילוי אור ביותר כו'. וכן הוא בעבודה בתפלה106, שא"א להיות השגה והתבוננות טובה להשיג הענין האלקי בטוב, ובפרט שיונח אצלו הענין ויוקלט במוחו ולכו ולהתפעל באהוי"ר, כ"א בהקדם תחלה השפלות ומרירות הנק' כובד ראש כו', וכמא'107 אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש כו'. וכידוע108 להתחלת עבודת היום הוא מתיקון חצות, שהוא המרירות העצומה על הריחוק ועל גלות השכינה וגלות נפשו בריבוי ההעלמות והסתרים כו', ועי"ז דוקא עבודת היום עבודה אמיתית כו'109. דהעבודה בתפלה צ"ל בשמחה דוקא, כמ"ש110 עבדו את ה' בשמחה כו', והשמחה היא מן הגילוי בהתבוננות האלקי שהאור האלקי מאיר נפשו כו', וגם שמחה גורם גילוי, להיות שהשמחה היא פתיחת הנפש, ע"כ היא גורם את הגילוי כו'. וכ"ז הוא דוקא כאשר בתחלה הוא המרירות והשפלות, אז היא העבודה בשמחה אמיתי', שמחו111 צדיקים בה' כו'112. והא בהא תלי' לפ"ע דוקא, דכל מה שלבו נשבר ונדכה בשפלות וכובד ראש בהכנעת הלב ובושה גדולה מאשר נתרחק מאור פני מלך113 בח"נ114 וכה"ג, כך לפ"ע יאיר האור האלקי באור וחיות בנשמתו בהשגה האלקי' ובהתפעלות האהבה כו'. והוא ג"כ ענין יום ולילה, וכמו115 בלילה שמסתלק אור השמש, כך ישם אשם נפשו שאינו מאיר בו בחי' שמש ה'116 כו', ובפרט כאשר מוצא א"ע בבחי' חשך והעלם כו', שע"ז נעשה השפלות וההכנעה ביותר כו', ועי"ז הוא הגילויים דאלקות בנפשו בעבודתו כל היום כו'.

והנה יש עבודה שבבחי' קירוב, וכמו האהבה דכמים הפנים אל הפנים117 המבו' בסש"ב פמ"ו118, שע"י ההתבוננות בהקירוב דאלקות מתעורר האה' בנפש כו', והיא אהבה גדולה, כמ"ש בסש"ב שם, ומ"מ, ע"י הריחוק, האהבה היא ביתר שאת, שמתעלה עי"ז למעלה ומדרי' גבוה יותר כו', וכמ"ש119 שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שע"י בחי' שמאל דוחה120, בא למדרי' גבוה יותר מע"י ימין מקרבת כו'120.

(111) שמוחו: כ"ה בכ"ק. על העתקת המעתיק הוסיף כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ: כמ"ש שמחו.
 (112) תהלים צז, יב.
 (113) ע"פ משלי טז, טו.
 (114) = בחטאת נעורים.
 (115) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שפז (הנ"ל ע' א'שנה הערה 1).
 (116) ע"פ תהלים פד, יב.
 (117) משלי כז, יט (ושם: לפנים).
 (118) סה, א ואילך.
 (119) שה"ש ב, ו.
 (120) ראה סוטה מז, א.

(102) מגילה ו, ב.
 (103) ברכות סג, ב.
 (104) חוקת יט, יד.
 (105) ראה תמיד לב, א.
 (106) בהבא לקמן – ראה תורת חיים שם (שית, ב ואילך).
 (107) ברכות ל, ב.
 (108) ראה לעיל פרק שם (ח"ג ע' א'). וש"נ.
 (109) ועי"ז דוקא עבודת היום עבודה אמיתית כו': כ"ה בכ"ק. בהעתקת המעתיק: ועי"ז דוקא עבודת היא עבודה אמיתי'. ותיקן כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ: ועי"ז דוקא עבודת התפלה שאחר זה היא עבודה אמיתי'.
 (110) תהלים ק, ב. וראה תניא אגה"ת פ"י.

ליל ב' דחג השבועות, העת"ר

א'שעה

ועי"ז דוקא נעשה האדם בכחינת מהלך כו', שהרי העבודה דנשמה למעלה הוא בבחי' הקירוב, וכמ"ש¹²¹ חי ה' אשר עמדתי לפניו, שהיא העמידה באהוי"ר כו', והוא ע"י הגילוי שמאיר להנשמה למעלה כו', שהרי בהנשמה למעלה אינו שייך ענין הריחוק כלל, שהאלקות מאיר בה בקירוב ובגילוי, וכן הנשמה היא בתכלית הקירוב לאלקות כו', ומ"מ היא בבחי' עומדים¹²² כו', ודוקא ע"י ירידתה למטה נעשה בבחי' מהלכים¹²² כו'. וידוע ההפרש בין עומדים ומהלכים¹²³, דעומדים הוא הגילוי שבבחי' מדה וגבול בס' והדרגה כו', ומהלכים הוא גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלמע' מבחי' מדה וגבול כו'. וזה נעשה ע"י שמאל דוחה דוקא, שע"י שמדחה א"ע בבחי' לב נשבר ונדכה¹²⁴, עי"ז מתגלה פנימי' נפשו, ועי"ז דוקא¹²⁵ גילוי בחי' פנימי' ועצמות אוא"ס ב"ה כו'.

וכ"ז הוא בחי' הצמצום וההעדר שקדום אל ההוי' והגילוי, שע"י ההעדר עי"ז הוא דוקא הגילוי כו'. ולהיות שזהו מלמטלמ"ע, הנה ההעדר הוא בבחי' העלאת מ"ן. דמלמעלמ"ט ההעדר הו"ע הצמצום כו', אבל מלמטלמ"ע הו"ע הזיכוך והעלאת מ"ן, וכמו הרקבת הגרעין, וכמו הזורעים בדמעה כו', וכמו"כ בעבודה הו"ע ההכנעה והשפלות ולב נשבר כו' כנ"ל, ועי"ז נעשה זיכוך הצמצום והסרת ההעלמות וההסתרים כו', ועי"ז הוא הגילוי יותר כו', וכמשי"ת.

וזהו ג"כ ענין שיתף עמו מדה"ר. דהנה, מה שבתחלה עלה במח' לברוא במדה"ד, אין הכוונה בבחי' הצמצום לבד, שהרי מהצמצום לבד א"א להיות התהוות, שהרי כל פעולה היא ע"י התגלות הפועל לפעול כו' (רק בחי' נקודת הרשימו הוא שנתגלה ע"י הצמצום, והוא בחי' כח הגבול שבא"ס כו'), אלא הכוונה ג"כ על בחי' אור המצומצם הנמשך ע"י הצמצום כו'. ומש"א שיתף עמו מדה"ר, היינו להיות גילוי אור יותר ע"י העבודה בזיכוך הצמצום כו'. והו"ע ביום עשות הוי' אלקים¹²⁶, שיאיר גילוי ש' הוי' בש' אלקים כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש וכל העם רואים את הקולות כו' וירא העם וינועו, שזהו כענין ההעדר קודם להויה. דהנה, הכוונה במ"ת הוא שיהי' גילוי אלקות בנש"י גילוי אור עצמי כו', ועיקר ענין שתף עמו מדה"ר היא במ"ת, וכמא¹²⁷ אוריין תליתאי בירחא תליתאה לעם תליתאה כו', והוא בחי' קו אמצעי, דמעלת קו אמצעי הוא שמראשית המשכתו עד סוף סיומו הוא בשוה כו', כנודע¹²⁸. ולכן הי' שעבוד מצרים קודם מ"ת, דבכדי שיהי' גילוי דמ"ת, דאז נעשו נש"י כמו הוי' חדשה, וכידוע ההפרש בין ההמשכה דמע"ב וההמשכה דמ"ת כו'¹²⁹, הי' צ"ל תחלה שעבוד מצרים, שהוא ההעדר שקודם להוי'

(125) ועי"ז דוקא: כ"ה בכ"ק. על העתקת המעתיק הוסיף כ"ק אדמו"ר מהורי"צ: הוא.

(126) בראשית ב, ד.

(127) שבת פת, א.

(128) ראה לעיל פק"ד (ח"א ס"ע רחצ ואילך). וש"נ.

(129) ראה ד"ה וידבר גו' אחרי שנה זו (ח"ד ע' א'שה).

וש"נ.

(121) מלכים א יז, א (בדילוג). וראה זהר ח"ג סח, ב. ח"א

רלג, ב. לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53.

(122) זכרי' ג, ז.

(123) ראה תו"א וישב ל, סע"א ואילך. לקו"ת שלח לח, ד.

לט, ד.

(124) תהלים נא, יט.

כו'. וכן גלות האחרון הוא הקדמה גילוי¹³⁰ טעמי תורה שיתגלה לעתיד כו'¹³¹. וזהו ג"כ ענין החרדה ע"י הקולות וברקים, כמ"ש בתו"א בהבי' דזכור ושמור¹³² שהוא לעשות בהם ביטול היש כו', שכ"ז הו"ע ההעדר קודם לההויה כו'. וזהו וכל העם רואים את הקולות כו' וירא העם וינועו, שהי' בכוונה להחרידם בבחי' ביטול היש, בכדי להיות גילוי אור העצמי במ"ת כו'.

130 גילוי: אוצ"ל: לגילוי. א. ובכ"מ.
131 ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקו"ת צו יז, א. שה"ש מח, 132 יתרו ע, ד. עב, ב.

בס"ד. יום ב' דחה"ש, בסעודה, העת"ר

על: שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח², דכתי' ואשים דברי בפ"ך³, זהו עמוד התורה, ובצל ידי כסית"ך⁴, עמוד גמ"ח, לנטוע שמים וליסוד ארץ⁵, עמוד העבודה, שזהו הקרבנות⁶, שעז"נ⁵ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כו', כדאי' במד"ר⁶. וצ"ל מה"ע הג' דברים שעליהם קיום העולם כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל: דיום ולילה זה"ע הצמצום שהי' באוא"ס וגילוי הקו, שהצמצום קדום אל הגילוי, ועם היות דעיקר הכוונה הוא הגילוי, מ"מ קדום הצמצום, כי הכוונה בהצמצום הוא הגילוי דוקא, והצמצום הוא באופן כזה שיהי' ע"י⁸ גילוי, והצמצום הוא טפל אל הגילוי, רק שקדם אל הגילוי, כי א"א להיות גילוי כ"א ע"י הצמצום דוקא כו'.

והנה מה שנתהווה ע"י הצמצום הוא התהוות הכלים כו', וכידוע דשרש האור הוא מן הקו, ושרש הכלים הוא מהצמצום ורשימו כו'⁹, שעז"א¹⁰ ג"כ כברייתו ש"ע¹¹ ברישא חשוכא והדר נהורא¹², ברישא חשוכא היינו בחי' הכלים שמבחי' ש' אלקי¹³, והדר נהורא בחי' האורות שמבחי' ש' הוי' כו'¹³. וצ"ל למה ברישא חשוכא, הרי מבו' בע"ח שער העקודים¹⁴ פ"א דהתחלת גילוי היות הכלי הוא בעקודים, ומבו' שם פ"ב¹⁵ שזהו ע"י בחי' מטולמ"ט¹⁶ דהאור, והוא, דלהיות דמהתעבות האור נעשה הכלי, וכאשר נמשך ונתגלה האור ואח"כ עלה ונסתלק למעלה, הנה העביות שבהאור לא עלה למעלה, וזה נעשה בבחי' כלי כו', הרי שהי' תחלה התגלות האור ואח"כ נתהווה הכלי, ואיך אמרו ברישא חשוכא והדר נהורא כו'.

אך הענין הוא, דהנה ידוע דהרשימו היא דוגמת בחי' כלי¹⁷, וכידוע¹⁸ דהרשימו היא בחי' כח הגבול שבא"ס, והו"ע האותיות דגליף גליפו שבאוא"ס שלפני הצמצום כו'.

(9) ראה לקו"ת הוספות לויקרא נד, א. סידור עם דא"ח רמט, א ואילך. לעיל ח"ד ע' א'רפב.
 (10) בהבא לקמן – ראה תורת חיים, אוה"ת וסה"מ שבערה 1.
 (11) = של עולם.
 (12) שבת עז, ב.
 (13) ראה תו"א יתרו סט, ד. לקו"ת בלק עג, ב. סה"מ תר"ל ע' רלו ואילך. תר"ן ע' שפג. תרנ"ז ע' מו. תרס"ה ע' ערב ואילך. תרצ"ב ע' רמד.
 (14) שער העקודים: שער ו.
 (15) ומבו' שם פ"ב: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פרק ג.
 (16) = מטי ולא מטי (זח"א טז, ב. סה, א).
 (17) ראה לעיל פ"ח. פצ"ג. (ח"א ס"ע יז). פצ"ג (שם ע' רמג). פרמ"ז. פשכ"ט (ח"ג ע' תרפו. ריש ע' תתקכ). לקמן ח"ו ס"ע ואשכט ואילך. סה"מ תרס"ט ס"ע קמד. עת"ר ס"ע מד ואילך.
 (18) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' כה. אוה"ת

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה וארא בתורת חיים וארא מט, ג ואילך. ועם הגהות – ד"ה הנ"ל באוה"ת וארא ח"ח ע' ביתתפח ואילך. ד"ה והי' מדי חדש תרכ"ח (סה"מ תרכ"ח ע' פט ואילך)*; ד"ה יפה שעה אחת תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' מא ואילך)* – כנסמן לקמן בהערות.
 ד"ה על שלשה דברים תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 244 ואילך) מיוסד, כנראה, על מאמר זה.
 (2) אבות פ"א מ"ב.
 (3) ישעי' נא, טז.
 (4) ירושלמי תענית פ"ד סוף ה"ב. מגילה פ"ג ה"ו.
 (5) ויצא כת, יב.
 (6) ראה ב"ר פס"ח, יב.
 (7) ע' א'שטו ואילך.
 (8) = על ידה.

(* ראה ד"ה וארא תשכ"ח (סה"מ תשכ"ח ע' קד ואילך).
 (** ראה ד"ה יפה שעה אחת תשכ"ט (סה"מ תשכ"ט ע' צו ואילך).

ועמ"ש בזהר"ק על מאה"ז בראשית דט"ו¹⁹, פי' גליפו מסר לנו כלל בידינו הרב ז"ל שפי' כלי קבול לקבל בתוכה כל אור שישפיע א"ס ב"ה מאז והלאה עכ"ל, ומפרש מ"ש גליף גליפו אחר הצמצום. ובכתבים מב' בכ"מ²⁰ שזה לפני הצמצום. אמנם למדנו מזה, דאותי' הרשימו הן בחי' כלים כו', דקודם הצמצום הי' האוא"ס מאיר בגילוי בהאותיות, והאותיות לא היו בבחי' מציאות כלל כו', ואחר הצמצום שנתעלם האוא"ס ונשארו האותיות שנעשו בבחי' מציאות כו', וזהו בחי' מקום שנעשה ע"י הצמצום, שהוא בדוגמת כלי כו', כמ"ש בע"ח בתחלתו בהג"ה²¹, ונת"ל (ד"ה ויהי ביום השמיני²²). וע"י שנשארו נקודת הרשימו שהיא כדוגמת כלי, ע"ז נמשך האור, כי א"א להיות המשכת אור בלי כלי כו', וכמ"ש²³ אין עוד כלי ויעמוד השמן כו'. הרי שבתחלה הי' הוויית הכלי בשרשה, דהיינו בחי' הרשימו, וע"ז הי' גילוי הקו כו'.

וגם כללות הענין מה שע"י הצמצום נמצא האור השייך אל העולמות, הוא ע"י בחי' כח הגבול (שהן אותיות הרשימו) שהי' כלול באוא"ס שלפה"צ כו'. דהרי ידוע²⁴ ונת"ל בכ"ד²⁵ דלפה"צ הי' מאיר בגילוי בחי' פנימי' האור שלמעלה מהעולמות, וחיצוני' האור השייך אל העולמות הי' כלול ומעורב בפנימי' האור כו', וע"י הצמצום שנתעלם האור לגמרי, נמצא בחי' חיצוני' האור השייך אל העולמות כו'. וכמו אצל המשפיע²⁶, שמאיר אצלו בגילוי האור שכל כמו שהוא לעצמו, ואינו ניכר כלל האור השכל השייך אל המקבל, וע"י שמעלים אור שכלו בעצמו, נעשה ניכר ונבדל חיצוני' אור השכל השייך אל המקבל, שבא בבחי' נקודה א' כו'. אך זהו דוקא ע"י כח ההגבלה שנמצא בו גם באור שכלו כמו שהוא לעצמו כו'. וכמו שאנ"ר²⁷ דמי שאינו מסודר בעצמו בשכלותיו, לא ימצא לעולם חיצוני' אור השכל השייך אל המקבל, גם כשיעלים אור שכלו בעצמו לא ימצא השכל השייך להמקבל כו'. וגם ההעלם אינו שמתעלם לגמרי, וכנודע דכנדי שיהי' הבדלת חיצוני' האור, הוא דוקא ע"י שמעלים אור שכלו בעצמו כאלו לא השכיל כלל, וזה שאינו מוגבל בעצמו, אינו יכול להעלים אור שכלו שיתעלם לגמרי כו'. והסיבה לזה, מפני שלעצמו אינו מסודר, ואין זה תפיסת האור בכלי, שאין בו כח ההגבלה, ע"כ לא ימצא חיצוני' האור כו' (וגם לא יוכל להעלים כו'), ובא בהשפעה האור כמו שהוא לעצמו למעלה מהמקבל, ובא בלתי מסודר כו'. ודוקא כאשר הוא מסודר ומוגבל בעצמו, אז דוקא

לעיל פ"ח (ח"א ע' יז).

22 ח"ד ע' ארפב ואילך.

23 מלכים"ב ד, ו.

24 ראה סה"מ תרנ"ז ע' קלט. תרס"א ע' קפה. תרס"ג ח"א

ע' פה"פו. קמו. תרס"ד ע' פט. המשך תרס"ו ע' ריט. וש"נ.

סה"מ תרס"ח ע' כה ואילך. קסד ואילך. עת"ר ע' סד ואילך.

תרע"ח ע' ב ואילך. עטר"ת ע' ז. ע' תנו.

25 לעיל ח"ג ס"ע תתעד. ע' תתקט. ח"ד ע' א'ערב

ואילך. לעיל ע' א'שנו.

26 ראה סה"מ עת"ר ע' שמו. לעיל פשי"ד (ח"ג ס"ע

תתעד ואילך). פש"צ"ב. פתי"ח (ח"ד ס"ע א'קע. ע' א'צג). וש"נ.

27 = שאנו רואים.

ענינים ע' קסו. תצא ע' תתקכה. סה"מ תר"ם ח"א ע' קכט

ואילך. המשך תרס"ו ע' תרטו. סה"מ תרנ"ז ע' קמ ואילך.

עת"ר ע' מא ואילך. פרי"ת ע' קיח. תרפ"ט ע' שמה ואילך.

תרצ"ב ע' ו ואילך.

19 = בזהר הרקיע על מאמר הזהר בראשית הזהר דף טו

(רע"א: "בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו

עילאה". וראה לקמן ח"ו ס"ע ואשכט ואילך).

20 ראה אמרי בינה שער הק"ש פ"י (לד, ג). סה"מ תרנ"ט

ע' רנ ובהערה שם (ד"ה בא"ק). וש"נ.

21 דרוש עגולים ויושר ענף ב - בעץ חיים דפוס

שקלאוו, תק"ס. ועוד (הובא בהגהות וביאורים (מהר"ר מנחם

מעניכין ז"ל היילפרין) שנדפסו בשולי העמוד בעץ חיים

ווארשא, תרנ"א). וראה סה"מ תרנ"ז ע' קכט. תרנ"ט ע' מח.

ימצא חיצוני' האור השייך אל המקבל כו'. ונמצא, דגם בהעלם אצל המשפיע, מה שנמצא האור השייך אל המקבל, זהו דוקא ע"י כח ההגבלה שיש באור שכלו גם כמו שהוא לעצמו כו'. ולא שהוא בבחי' הגבלה ממש, שהרי לעצמו אינו מוגבל בשכלו, כמשנת"ל (ד"ה וכל העם רואים²⁸), רק כעין הגבלה, והיינו שהוא מסודר בעצמו, ועי"ז דוקא נמצא חיצוני' האור השייך אל המקבל, ונמצא בבחי' נקודה מוגבלת כו'. וכמו"כ יובן מזה הדוגמא למעלה, דזה שע"י הצמצום נמצא בחי' חיצוני' האור השייך אל העולמות, הוא דוקא ע"י בחי' כח הגבול הכלול באוא"ס ב"ה, ונמצא בבחי' נקודה כללית, שזהו בחי' הכלי כו'. ונמצא קודם כל גילוי אור ה' תחלה בחי' שרש הכלי, ועי"ז דוקא ה' גילוי האור כו'.

והנה בס' ההשתל', הרי התגלות האורות ה' תחלה, ואח"כ התהוות הכלים, וכמ"ש אי"א בע"ח¹⁵ בהתהוות הכלים בעקודים כו', כנ"ל, מ"מ, במח' הכלים קדמו אל האורות, וכל¹⁰ עיקר המשכת האור הוא בשביל הכלים²⁹, ואם לא ה' בדעת המאציל התהוות הכלים, לא ה' ממשך האור כלל, וע"כ, אע"פ שבפועל ההתהוות האור קדום, אבל במקור ההעלם הכלים³⁰ קדמו כו'. ועד"מ במשפיע ומקבל, הרי כשעולה ברצון הרב להשפיע שכל לתלמידו, הרי בהכרח שיצייר הרב תחלה במחשבתו אופן שכל התלמיד, שהוא כלי קבלתו ואופן השגתו ששייג את השכל אחר השפעתו בגילוי, דהיינו איכות אופן ההגשמה שיגשם התלמיד בקבלתו את אור שפע שכל הרב, ואופן הגשמת התלמיד הוא³¹ תלוי ברצון הרב באופן ההשפעה שישפיע לו, שבאם יהי' בזה אור השכל בגילוי יותר, תהי' ההגשמה במיעוט, שלא יוכל לגשמו כ"כ, ואם ישפיע לו בבחי' מיעוט האור, תהי' ההגשמה יותר כו', וע"פ אותו האופן שהוא רוצה הגשמת המקבל, כן יומשך אח"כ אור שפע ההשגה בגילוי, כדי שיהי' פרו"מ הגשמת כלי המקבל כו'. ועד"ז יובן בענין אורות וכלים, דענין הכלי הוא הגשמת האור וישותו, שבזה נתפס ומתלבש האור, ה"ז קדום במח' כו', ולפי אופן הכוונה בהתהוות הכלי, היינו באופן קבלת האור וגילוי בהמקבל דהיינו הכלי, באופן כזה הוא השפעת האור והגילוי מאוא"ס המאציל כו'. ונמצא, דבמקור ושרש ההתהוות האור והכלי, הכלי קדום, ובפועל והגילוי, האור קדום כו'.

וזהו³² ע"ד שמצינו בבריאת שו"א³³, דכתי' ³⁴אלה תולדות השמים והארץ כו', ואח"כ כתי' ³⁴ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, ויש בזה ב' דיעות במד"ר³⁵, ב"ש וב"ה, אם שמים קדמו או ארץ קדמה, ושניהם אמת³⁶, דבסדר ההשתל' שמים קדמו לארץ, והשמים משפיעים לארץ, וכמ"ש³⁷ אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו'. אבל

(28) ע' א'שסז.

(29) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' עו ואילך.

מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' קלג ואילך.

(30) ההעלם הכלים: בסה"מ תש"ד שבהערה 1 (ע' 246):

העלם הכלים.

(31) הוא: בסה"מ תש"ד שם, תיבה זו ליתא.

(32) בבא לקמן – ראה אוה"ת וראא שבהערה 1.

(33) – שמים וארץ.

(34) בראשית ב, ד.

(35) ב"ר פ"א, טו.

(36) ראה תו"א ויגש מג, ג. תורת חיים שם רל, א ואילך.

לקו"ש ח"ו ס"ע 75 ואילך.

(37) הושע ב, כג.

במח' ארץ קדמה, דסוף מעשה עלה במח' תחלה כו'³⁸, וכמ"ש³⁹ אנכי עשיתי ארץ, דעיקר הכוונה היא הארץ דוקא כו', והיינו דבבחי' אנכי, בחי' הכתר, ארץ קדמה כו', וכתנ"י⁴⁰ ה' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה כו' (וכן ה' במים וארץ, דמתחלה היו המים מקיפים את הארץ, ואח"כ גזר אומר יקוו המים כו' ותראה היבשה כו'⁴¹), והיינו שזהו תכלית הכוונה, והיא קדמה במח' כו'.

ולכן כח ההתהוות הוא בארץ דוקא⁴², וכמו הצמיחה שהיא בארץ דוקא כו', דבשמים לא יש כח הצמיחה⁴³, כ"א בארץ דוקא כו'. ועם היות שזהו ע"י השפעת השמים, וכמו כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כו' והולידה והצמיחה כו'⁴⁴, וכן משארז"ל⁴⁵ אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמע' המכה בו ואומר לו גדל, שזהו המזלות שברקיע שע"י הוא הצמיחה, וכמו ממגד תבואות שמש וממגד כו'⁴⁶, וכמ"ש⁴⁷ וכל שיח השדה טרם יהי כו' כי לא המטיר כו', מ"מ, ההתהוות הוא מן הארץ דוקא, היינו מכח הצומח שבארץ, שמזה הוא התהוות גוף העשב והתבואה וכה"ג. והמזל המכה בו ואומר לו גדל, זהו לאחר שכבר צמח העשב, ועושה בו רק ההגדלה מקטנות לגדלות, וכמ"ש באגה"ק סי' 48/1. ועל מ"ש⁴⁷ כי לא המטיר, פרש"י שעמדו על פתח הקרקע, וע"י המטר צמחו ונתגלו כו', והוא רק ההתפשטות הנעשה ע"י החיות כו', אבל עצם העשב מתהווה מכח הצומח כו' (וע' משנת"ל ד"ה אנכי הא'⁴⁹).

והנה, במשל דצמיחה מובן דהתהוות עצם הדבר הוא קודם אל החיות כו', שהרי העשב מתהווה תחלה, ואח"כ הוא השפעת החיות שהוא מהמזל כו', והיינו שההתהוות שמהארץ עצמה הוא קדום להשפעה שמהשמים כו' (ומבו' במ"א⁵⁰ דהארץ נשלמה ביום ראשון, ושמים נגמרו ביום שני), וידוע⁵¹ שיש דיעה שכנין החומר קדום לבנין הצורה, וכמו בצמיחה, כנ"ל.

איב

והנה, בהתהוות הולד, ממשארז"ל⁵² סנהדרין דצ"א ע"ב דהנשמה באה משעת פקידה, שנא'⁵³ ופקודתך שמרה רוחי⁵⁴, הרי שהנפש והגוף שהן החומר והצורה באים כא'

38) פיוט „לכה דודי“.

39) ישע"י מה, יב (ושם: אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ).

40) משלי ג, יט.

41) בראשית א, ט ובפרש"י.

42) ראה תניא אגה"ק סו"ס כ (קלא, סע"ב ואילך).

43) ראה גם אוה"ת ואתחנן ס"ע רמא ואילך. סה"מ

תרמ"א ע' ריט.

44) ישע"י נה, י.

45) ראה ב"ר פ"י, ו.

46) ברכה לג, יד.

47) בראשית ב, ה.

48) קלב, א.

49) פרל"א (ח"ב ס"ע שמו).

50) ראה אוה"ת בראשית ח"ג תקח, ב.

51) ראה תורת חיים בראשית י, ד. נח נג, ג. תצוה שלג,

א. ויקהל תג, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי בחוקותי ע' תתנט

ואילך; קונטרסים ע' רו. סה"מ תרמ"ד ע' שמו. תרצ"א ע' קלת.

לקמן ח"ו ע' וארסו ואילך.

52) - ממה שאמרו רז"ל.

53) איוב י, יב.

54) וז"ל הגמרא: וא"ל אנטונינוס לרבי, נשמה מאימתי

ניתנה באדם, משעת פקידה או משעת יצירה, א"ל [רבי],

משעת יצירה. א"ל [אנטונינוס], אפשר חתיכה של בשר

עומדת שלשה ימים בלא מלח ואינה מסרחת, אלא משעת

פקידה, אמר רבי, דבר זה למדני אנטונינוס, ומקרא מסייעו,

שנאמר ופקודתך שמרה רוחי (משעת פקידה נשמר רוחי

רש"י).

יום ב' דחג השבועות, העת"ר

א'שפא

כו'. אך ממ"ש בע"ח שי"ח פ"ב⁵⁵, נר⁵⁶ שזהו רק מניצוצי האור שנשארו בשברי הכלים⁵⁷, והוא בכלל בנין החומר עדיין כו'. גם לפמ"ש הטבעים⁵⁸ דהתחלת יצירת הולד הוא מהלב שהוא יסוד הגוף, ואח"כ הוא יצירת המוח כו', ה"ז ג"כ שקדום בנין החומר כו', דהלב הוא שבו הדם, שזהו חומר הגוף, ומשכן הנשמה היא במוח כו'⁵⁹ (וכמו בבריאת האדם, שבתחלה צבר עפרו ועשאו גולם ואח"כ נתן בו נשמה⁶⁰, ולא כמו כל הבע"ח שבקומתן נבראו⁶¹ גוף ונפש כא' כו'⁶². וכת"י⁶³ ויפח באפיו נ"ח⁶⁴, שהנשמה באה תחלה במוח (דרך החוטם שהוא שער המוחין⁶⁵ כו') ואח"כ ללב כו') (ובע"ח שי"ט פ"ו⁶⁶ נ' שהתחלת ההתהוות הוא מהכבד כו', והרי הכבד הוא החומר כו').

ובענין האורות וכלים למעלה, הנה בעקודים יצאו האורות תחלה ואח"כ נעשו הכלים, ובנקודים יצאו תחלה הכלים ואח"כ יצאו האורות כו', וכמ"ש בע"ח שער הנקודים⁶⁷ פ"ד. ואח"כ בתקון האורות והכלים, כ' בע"ח שי"ח הנ"ל⁶⁸, שתיקון האורות הוא בז' חדשים, ותיקון הניצוצות בט"ח⁶⁹, ותיקון הכלים ביב"ח⁷⁰, ונר' שם דתיקון הכלים הוא קודם לתיקון האורות. ובמב"ש ש"ה ח"א פ"י⁷¹ כ' מפורש שתיקון הכלים התחיל תחלה, שצריך זמן יותר כו'.

והנר' לומר בזה, דכפי סדר ההשתל' מלמעלמ"ט, התהוות האורות קודם להתהוות הכלים, והוא כהדיעה שבנין הצורה קדום לבנין החומר כו' (וכן יש דיעה שהתחלת היצירה הוא מן המוח כו'⁷²). וע"כ, בעקודים, שזהו כפי ס' ההשתל', נתגלו האורות קודם ואח"כ נתהוו הכלים כו'. ובתהו שיצאו הכלים תחלה, זהו שלא בהדרגה כו', והיינו מפני שהיו כלים קטנים, ולא הי' להם קישור וחבור עם האור כו', ע"כ יצאו הכלים תחלה כו' (דהקדמת יציאת האור ושמהאור יהי' התהוות הכלי, זהו בכדי שתהי' הכלי לפי אופן האור, שתקבל את האור כו', ובתהו לא הי' באופן כזה, ע"כ יצאו הכלים תחלה, ולפי

האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' קלב ואילך. נ"ד ס"ע תקפט ואילך. אוה"ת בראשית ח"ג תקכ, ב. לעיל פרק"ב (ח"ב ע' תרטו). פשצ"ג (ח"ד ע' אצה).
(66) ובענין שי"ט פ"ו: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער כ (שער המוחין) פ"ו.
(67) שער הנקודים: כ"ה בעץ חיים דפוס הנ"ל. בדפוסים שלפנינו: שער דרושי נקודות (שער ח).
(68) בענין שי"ח הנ"ל: כ"ה בעץ חיים דפוס הנ"ל. בדפוסים שלפנינו: שער יט (שער אנ"ך) פ"א. הועתק לעיל פרצ"ו (ח"ג ע' תתכד הערה 31).
(69) = בט' חדשים.
(70) = י"ב חדשים.
(71) ובמב"ש ש"ה ח"א פ"ו: = ובמבוא שערים שער ה חלק א פרק י.

(72) יש דעה שהתחלת היצירה הוא מן המוח כו': ראה מאמרי אדמ"ר האמצעי פסח שבעה 58 (ושם: וכמ"ש במ"א שזה תלוי במחלוקת אחרת, אם בנין החומר קדם לצורה או הצורה קודמת לחומר דהא בהא תליא וד'ל); בחוקותי שבעה הנ"ל.

(55) בענין שי"ח פ"ב: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער יט (שער אנ"ך) פ"ב.
(56) בסה"מ תש"ד שם (ע' 247): אך ממ"ש בע"ח שי"ח פ"ב בביאור מאמר זה דאור הנפש הנכנס בשלשה ימי קליטת הורע הם רק ניצוצי אור, שהם בכלל בנין החומר עדיין.
(57) ראה גם לעיל ח"ב ע' תיט. ח"ד ע' שמב.
(58) ראה מאמרי אדמ"ר האמצעי דרושים לפסח ס"ע רמג (וכך דעת החכמים הראשונים ואחרונים); בחוקותי שבעה 51. סה"מ תרמ"ז ס"ע קכו (וכמדומה לי שמבו' בס' הטבעים). וראה הערה 72.
(59) ראה תקו"ז תכ"א (מט, א. נג, א). תכ"ז (עב, ריש ע"ב). עץ חיים שער ו (שער העקודים) ספ"ה (מ"ק). תניא פנ"א.
(60) ראה סנהדרין לח, ב.
(61) ראה חולין ס, א.
(62) ראה תו"א בראשית ג, ד ואילך.
(63) בראשית ב, ז.
(64) = נשמת חיים.
(65) ראה מאורי אור אות ח סעיף יט וביאיר נתיב שם. מאמרי אדמ"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' סג. מאמרי אדמ"ר

אופן הכלים הי' האור, וכמ"ש במ"א⁷³, דזה שהאור הי' אור כללי הוא מפני שהכלים היו כלים קטנים, בבחי' עיגולים כו'. ובתיקון הי' תיקון הכלים תחלה, לפי שזהו בדרך מלמטלמ"ע, שצ"ל תחלה בירור ותיקון הכלים, והיינו להיות בבחי' כלי לאור כו' (כי הכלים דתהו לא היו בבחי' כלים כלל, והתיקון הוא שיהיו בבחי' כלים כו'). וענין תיקון הכלים הוא הביטול שלהם להיות מיש אין, שעיי"ז יהיו בבחי' כלים כו'. ותיקון האורות הוא ג"כ בחי' הביטול, אבל הוא להיות מאין ליש כו', וכמשנת"ל באורך⁷⁴. וי"ל שזהו בחי' תיקון הכלים והאורות שנעשה בבחי' העיבור⁷⁵ להיות בהם בחי' הביטול, שעיי"ז יהי' קישור וחיבור האורות והכלים כו' (ועמ"ש בע"ח שם⁷⁶, דענין העיבור הוא קישור וחיבור כו').

והנה ידוע⁷⁷ דעיקר בנין הולד (והיינו עיקר מציאותו) הוא מטפת האם, וטפת האב הוא המברר את טפת האם להיות נקפה ונעשה ממנו ולד כו' (וכמו כח ההתהוות שבארץ דוקא, כנ"ל, כמו"כ כח התהוות הולד הוא בהנוק' דוקא. ועם היות שהמוליד הוא הדכר, וכמ"ש⁷⁸ כאשר כו' והולידה כו', שבו הוא כח ההולדה (ולכן הוא חטא גדול בהשחתת הזרע ר"ל, וכמו הורג נפש ר"ל⁷⁸), זהו כח עליון שיש בו למעלה מעצם מהותו כו', והוא משרש ומקור הנוק' דוקא, והו"ע בעטרה שעטרה לו כו'⁷⁹, וכמ"ש במ"א⁸⁰) (ובפרטי האם מזריע אודם שממנו עור ובשר כו', והאב מזריע לובן שממנו עצמות ומוח כו'⁸¹. ובד"כ מטיפת האם הוא התהוות המציאות, ומטפת האב הוא הרוחני, וכמו האב זוכה לבן בנוי ובכח כו' ובחכ' כו'⁸²). וידוע דטפת המ"ן הוא שבא מהבירורי' דוקא, דהיינו בחי' הביטול כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דאז ישיר⁸³. וזהו שבעיבור בנין החומר קדום, והוא בנין הכלים, שהו"ע ביטול היש, שזהו מטפת מ"ן מצ"ע, והוא קדום כו'. ובעבודה הו"ע מצות מעשי' בבחי' ביטול כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה ויחפרו עבדי יצחק⁸⁴ ענין הביטול שבמצות, להתבונן בתחלה איך שהוא מאד רחוק כו', וישבור לבו בהתבוננות זו כו', יעו"ש (ומש"ש⁸⁴ כשהי' לו בתחלה כו' בחי' ונהר יוצא כו'⁸⁵, י"ל שזהו טפת מ"ד המברר כו'), והו"ע כלי ריקן⁸⁶ המבו' בד"ה לא תהי' משכלה⁸⁷, להיות לב נשבר ונדכה כו'⁸⁸, דכלי ריקן מחזיק, שעיי"ז נעשה כלי לאלקו' כו'.

א"יג

80 ראה תרנ"ז ע' קעז ואילך. תרנ"ט ע' יג ואילך. המשך תרס"ו ע' תרצה. וראה גם לקו"ת שה"ש כו', ג ואילך. אוה"ת בראשית י, ב. סה"מ תרל"ג ע' רמא ואילך.
81 ראה נדה לא, א.
82 עדיות פ"ב מ"ט.
83 חוקת סג, ג ואילך.
84 כ, ב.
85 בראשית ב, י.
86 ברכות מ, א. וראה סה"מ תרל"ד ע' שב ואילך. ע' שיש ואילך. עטר"ת ע' תרנ ואילך. תרצ"א ע' שג ואילך. תרצ"ג ע' תקלו ואילך.
87 תו"א משפטים עט, א.
88 תהלים נא, יט.

73 ראה סה"מ תרמ"ט ע' רלז ואילך. תרנ"ג ע' רמו. לעיל פר"ס. פרצ"ו (ח"ג ע' תשכו. ע' תתכג).
74 ראה לעיל פרע"ט. פרפי"ג רפד. פרצ"ד רצה (ח"ג ע' תשעו ואילך. ע' תשפו ואילך. ע' תתיד ואילך).
75 ראה עץ חיים שבעערה⁶⁸.
76 שבעערה שלפניו.
77 ראה תו"א שמות מט, א. לקו"ת חוקת סג, ד. שה"ש ט, א. תורת חיים שמות ט, ג ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתכ. סה"מ תרנ"ז ע' קעז ואילך. תרנ"ט ע' טז ואילך.
78 ראה נדה יג, ב. רמב"ם הל' איסורי ביאה פכ"א הי"ח. טושו"ע אהע"ז סכ"ג ס"ב.
79 שה"ש ג, יא.

אמנם בלידה והתגלות, בא התגלות האור קודם, ומהתעבות האור נעשה הכלי, ונעשית לפי אופן האור כו'. ועיקר תיקון הכלים הוא בהתגלות שלהם, כי התיקון דבחי' עיבור הוא רק שתהי' בבחי' כלי אל האור, והיינו שיהי' קישור וחבור הכלי עם האור כו', אבל עיקר התיקון של הכלים הוא שיהי' בהם התכללות, דבחי' החסד יהי' כלול גם מגבו' כו', והיינו שלא יהי' חסד פשוט בבחי' נקודה בלבד⁸⁹, כ"א יהי' בזה בחי' הגבו' ג"כ, וכן שארי המדות כו', והוא בחי' רוחב הכלי כו', שעיי"ז יהי' התכללות המדות כו', דתיקון זה הוא עיי' האור כו', והן בחי' המוחין שעושין ההתכללות, וכמו באשר משפטו פעלו כו'⁹⁰, שזהו עיי' מוחין דגדלות כו' (ועיקר התיקון הוא עיי' ש' מ"ה דחכ' כו', וכמשנת"ל באורך⁹¹). ובעבודה הוא להיות אהוי"ר בהתגלות, שזהו עיי' השגה והתבוננות אלקי כו', ולהיות התכללות אהוי"ר, כי אהבה לבד אינה עבודה תמה, וצ"ל ג"כ יראה, וכמו וגילו ברעדה⁹², במקום גילה שם תהא רעדה כו'⁹³, וכן יראה תהי' כלולה באהבה, וכמו וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו כו'⁹⁴, וכמ"ש בלק"ת ד"ה וידעת דרוה"ב⁹⁵. וכן במצות, בבחי' תיקון ועשיית הכלים, להמשיך בהם ועיי' גילוי האור, וכמו רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא⁹⁶, שהן אברין וכלים שעיי' נמשך גילוי אלקו', שזהו עיי' קיום המצות באהוי"ר כו'. ובמדרי' זו בנין האורות קדום לבנין הכלים, שעיי' האור עיי"ז נבנה הכלי כו'.

אך גילוי האור הוא עיי' הכלי דוקא, כי בלא כלי א"א להיות גילוי אור כו', והאור בשביל הכלי, כי הכוונה הוא בהכלי דוקא, דבמח' הכלי קדמה אל האור כו', והיינו שיהי' הגילוי בכלים דוקא כו', והאור הוא בשביל הכלי כו'. ולכן כלים ממשיכים אור, וכידוע⁹⁷ במשל האברים שממשיכים חיות, דכשמתקנים האבר שראוי לקבל חיות הנפש, א"צ להמשיך החיות, רק נמשך ממילא, כי האבר ממשיך חיות כו'. וכן הכלים למעלה ממשיכים את האור כו'. ולכאן, מאחר שהכלי למטה מן האור, איך הוא ממשיך את האור. אך זהו מפני שבמח' הכלי קדמה, והיא תכלית הכוונה, ע"כ היא ממשיך את האור כו'. אמנם הכוונה בהכלי הוא שתהי' בבחי' ביטול, דזה שהכלים מקבלים את האור וממשיכים אותו, זהו דוקא עיי' ביטול הכלים כו', שהרי תכלית הכוונה הוא שיהי' גילוי האור, רק שיהי' הגילוי בכלים כו', ואם הכלי היא בבחי' יש ומציאות, הרי אינה כלי לאור, ואדרבא, מעלמת על האור, וה"ז היפך הכוונה לגמרי כו' (או כמו שהי' בתהו, שלא היו כלים אל האור, והאור נסתלק מהם, כמו האש הקופץ מהפתילה כו', וכמשנת"ל⁹⁸), רק צריך להיות ביטול הכלי כו'. וזהו⁹⁹ מה שהכלי קדום שעלה במח' תחלה, הוא דוקא שתהי' כלי לקבל,

אי"ד

95) ואתחנן ת, ב.

96) ראה תקו"ז תיקון ל (עד, א). תניא רפכ"ג.

97) ראה מאמרי אדמו"ר הצ"צ תרט"ו ע' סד. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שנא. תרנ"ג ע' רל. תרנ"ט ע' ח ואילך. תרצ"ב ע' קלג ואילך. לעיל פתי"א (ח"ד ע' אקמו).

98) ראה פרצ"ו (ח"ג ע' תתכא ואילך).

99) חהו: בסה"מ תש"ד שבהערה 1 (ע' 249): וזה.

89) ראה לקו"ת מטות פז, ב.

90) צפני' ב, ג (ושם: אשר).

91) ראה לעיל פרכ"טרל (ח"ג ע' תרמא ואילך). פרנ"ז רנח (שם ע' תשטו ואילך). פרס"א-רסב (שם ע' תשכז-תשכט). פרס"ג (שם ס"ע תשלב). פעד"ר-רעז (שם ע' תשסג-תשעב).

92) תהלים ב, יא.

93) ברכות ל, ב.

94) תפלת נשמת כל חי.

והיינו שתהי' בבחי' ביטול, ושיהי' עוד הביטול באופן כזה שיומשך אור שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים כו'.

ועי"ז הוא עיקר התיקון שע"י האור. כי הנה בהתגלות האורות והכלים ג"כ תיקון הכלים קדום לתיקון האורות (והיינו שקודם הוא תיקון הכלים ע"י האורות המתלבשים בתוכם, ואח"כ הוא תיקון הכלים ע"י האור בעצם כמו שהוא למע' מהתלבשות כו'), דתיקון הכלים הו"ע ההתכללות הנ"ל דחו"ג כו', ותיקון האורות הוא להיות ההתכללות מבלי אשר ימצא ראש וסוף כו', דהתכללות הא' הוא שסובלים זא"ז, והתכללות הב' הוא שמקבלים זמ"ז ומשלימים זא"ז כו', וכמשנת"ל באורך¹⁰⁰, וזהו תיקון האורות, היינו התיקון מבחי' האור שלמעלה מהכלים כו', וכמ"ש בהבי' דוהניף¹⁰¹, שזהו מבחי' עקודים, והוא בחי' אתה הוא שלימותא דכולהו כו'¹⁰², וזהו ע"י ההתכללות תחלה בהכלים בהתכללות הא', שזהו מבחי' האור המתלבש בכלים כו', ועי"ז הוא ההתכללות מעצמות האור שלמעלה מהכלים כו', וכמ"ש בהבי' דהחלצו¹⁰³.

וזהו שכל העבודה למטה הוא בבירור ותיקון הישות דוקא, שהו"ע תיקון הכלים, וכמ"ש¹⁰⁴ כי לי בני" עבדים, דענין העבודה הוא בבירור וזיכוך הישות דוקא, והוא הבירור דנה"ב כו', והבירור הוא ע"י כחות דנה"א שבבחי' התלבשות בנה"ב¹⁰⁵, וכמשנת"ל בכ"ד¹⁰⁶, ועי"ז נמשך אור שלמעלה מבחי' התלבשות כו'. וכמו בעבודה דשבת, שהיא עבודת הנשמה מצ"ע להתענג על ה' כו'¹⁰⁷, והוא שכר עבודתה בששת ימי החול כו', והעבודה דשבת הוא שגם הכחות הטבעי' מתעלים באור וגילוי זה כו', וכמו באכילה דשבת, שהתענוג הגשמי הוא תענוג אלקי כו', דהתענוג דתפלה הוא עונג הנשמה עצמה, ותענוג דסעודת שבת הוא עונג הנשמה והגוף כו'¹⁰⁸, והכל הוא עונג אלקי כו'. וכ"ה למעלה, דבשבת הכלים דברי' עולים באצי' ומאיר בהם אור האצי', שז"ע ביום השביעי נתעלה וישב על כסא קדשו כו'¹⁰⁹, וכמ"ש במ"א כו'¹¹⁰, והרי נת"ל (ד"ה אדם כי יהי¹¹¹) ריחוק הערך דאצי' מבי"ע כו', ובשבת מאיר אור האצי' בכלים דבי"ע כו', והוא ע"י העבודה דימי החול בבירור וזיכוך הכלים, שע"ז מאיר בהם אור עצמי שלמעלה הרבה מערך האור המתלבש כו'.

וזהו ויהי ערב ויהי בקר¹¹², דברישא חשוכא והדר נהורא¹¹², בחי' אור וכלי, שהכלי קדמה במח' כו', והכוונה הוא שיהי' גילוי האור, רק שיהי' בבחי' כלי כו' (וזהו ג"כ מה

108) ראה גם תו"א חיי שרה טו, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן
תקס"ז ע' רצו. סהמ"צ להצ"צ ז, א. צב, סע"א ואילך. לעיל
פ"מ (ח"א ע' פט). ספרמ"ה (ח"ג ע' תרפא). פרע"ח (שם ע'
תשעד). סה"מ תרע"ח ע' שז. ע' תמט. עטר"ת ע' תלו.
109) ברכת יוצר דשבת (ושם: כסא כבודו. וכ"ה בסה"מ
תש"ד שם ע' 250).
110) ראה שער הכוונות ענין שחרית של שבת. סה"מ
תרנ"ח ע' לו. תרס"ה ע' יא. לעיל ח"ג פרמ"ה. פרח"צ (ס"ע
תרעח. ע' תתכה).
111) ח"ד ע' ארצד ואילך.
112) בראשית א, ה.

100) פרנ"ט-רסב (ח"ג ע' תשכא ואילך).
101) לקו"ת אמור לת, א.
102) ראה תקו"ז בהקדמה (יז, ב).
103) לקו"ת מטות פז, א ואילך.
104) בהר כה, נה. וראה תו"א ר"פ משפטים (עו, א).
105) ראה תו"א וישב כט, ב. סה"מ תרנ"ט ע' קלה. עת"ר
ע' יח ואילך. ושי"נ.
106) ראה לעיל פ"ב (ח"א ס"ע ו). פק"ה (שם ע' רעג).
פרמ"ב (ח"ג ע' תרעא). פשצ"ב (ח"ד ע' א'צג).
107) ע"פ ישעי' נח, יד. תהלים לו, ד.

שהשלמות הוא דוקא בהתחברות האור והכלים, שהרי כלי בלא אור, ודאי היא חסרה מאור וגילוי כו', אך גם האור בלי כלי ה"ה ג"כ חסר השלמות, דמאחר שהכלי קדמה במח', ובשבילה הוא הגילוי, הרי כוונת הכלי כלול הוא בהגילוי, וא"כ בלא כלי לא נשלמה הכוונה כו'. ובפרט שבלא כלי אינו נמשך האור, א"כ ה"ה חסר את האור המתפשט בהכלי כו'. וע"ה שזהו חיצוני' האור כו', מ"מ ה"ה חסר אור וזיו הזה כו'. רק בקישור וחבור דאורות וכלים יחד, בזה הוא דוקא השלמות כו', דבזה שהאור מחדש תמיד את הגילוי בהכלים, שהוא אור וחיות הכלים, זהו דוקא שלימות האור כו', ושלמות הכלי הוא האור כו', וע"כ בהתחברם יחד עי"ז הוא דוקא השלמות כו'. ופנימי' הכוונה הוא שיהי' גילוי אור שלמע' מהכלי, וג"ז יאיר בהכלי כו', והיינו ע"י זיכוך הכלי, שמאיר בחי' האור שלמע' בעצם מהכלי, שיאיר ג"ז בכלים כו'.

וזהו שארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל עבודה כו', דעבודה הוא עבודת הקרבנות, שהוא הקרבת הבהמה ע"ג המזבח, שנכללת באש שלמעלה כו'¹¹³, ובעבודה הו"ע התפלה, שהוא הקרבת הנה"ב כו', וכתו"י¹¹⁴ ולעבדו בכל לבבכם, איזה היא עבודה שבלב זו תפלה¹¹⁵, ונת"ל¹¹⁶ דלב הוא עצם מהות החומר כו', ותפלה היא עבודה שבלב, בירור וזיכוך החומר כו'. ועי"ז הוא ההמשכה ע"י התורה, דתורה אור¹¹⁷ הוא בחי' אור שלמעלה מכלים כו', וכמשנת"ל (ד"ה נ"ח מצוה להניחה¹¹⁸), וכמשי"ת בעזה"י. והוא ע"י עבודה בתפלה בזיכוך החומר. ולמעלה נעשה עי"ז תיקון הכלים כו', ועי"ז נמשך גילוי אור שלמעלה מבחי' הכלים כו', וע"י הכלים מאיר גילוי האור כמו שהוא בעצם כו'.

(116) ריש ע' א'שפא.

(117) משלי ה, כג.

(118) פשפ"ג (ח"ד ע' א'סו ואילך).

(113) ראה יומא כא, ב.

(114) עקב יא, יג.

(115) תענית ב, סע"א.

בס"ד. ש"פ נשא, העת"ר

נשא¹ את ראש בני גרשון גם הם כו'.² וצ"ל: למה נא' בכני גרשון גם הם, דמשמע מזה דעיקר ענין נשיאת ראש הוא בכני קהת, ובני גרשון נשא גם הם, וצ"ל מה"ע נשיאת ראש שהעיקר זהו בכני קהת, ובכני גרשון נא' ג"כ נשיאת ראש כו'. גם מ"ש גבי בני גרשון⁴ ע"פ אהרן ובניו תהי' כל עבודת בני הגרשוני, ולא נא' כן גבי בני קהת ומררי. ובמד"ר⁵ אי' לא שהיו פחותים מבני קהת, אלא משום כבוד התו' הקדים בני קהת כו', וצ"ל מה"ע כבוד התו', דמשו"ז עיקר נשיאת ראש הוא בכני קהת דוקא כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁶ דיום ולילה בשרשן הו"ע הצמצום הראשון וגילוי הקו, דהצמצום הוא בשביל⁷ והיינו שבהצמצום כלול כוונת הגילוי. וכמו"כ בהגילוי כלול כוונת הצמצום, דעיקר הכוונה הוא הגילוי, ואצ"ל הגילוי כ"א ע"י הצמצום דוקא כו'. ובהשתל' הו"ע האורות והכלים, שהכלים עלו במח' תחלה, ואינו נמשך האור רק כשיש כלים, כי הכוונה היא להיות גילוי בהכלים דוקא, אך בהכלי הכוונה שתהי' בבחי' ביטול, שעיי"ז היא כלי אל האור, ועיי"ז מאיר בה האור עצמי, ושיהי' בבחי' גילוי ע"י הכלים כו'.

והנה יום ולילה בעבודה הוא בחי' רצו"ש, הסתלקות והתפשטות, שהוא ג"כ ענין חשך ואור, העלם וגילוי כו'. וזהו בין בהכלים ובין בהאורות, שהן בבחי' רצו"ש, אך עיקר רצו"ש הוא בהאור, ועיי' האור הוא הרצו"ש בהכלי כו'.

וכמו הילוך הדם באדם, שהוא בבחי' הסתלקות והתפשטות, שז"ע דפיקו דלבא⁸, שדופק תמיד בב' דפיקות, שהוא כיווץ והתפשטות כו', דליבא פליג לכל שייפין⁹, וכיווץ הלב הוא הסתלקות הדם מן הלב, וההתפשטות הוא שהדם חוזר ונכנס ללב כו' (והוא בדוגמא למעלה בחי' מטי ולא מטי¹⁰ מלמעלמ"ט כו', כמו"כ סילוק הדם מן הלב הוא המשכת הדם אל האברים, וכשנכנס אל הלב הלב מתפשט כו'). וגם יש להיפך, שכשהדם נכנס ללב, נסגר הלב, וזהו הכיווץ מה שנסגר כו', ואח"כ נפתח ונתפשט הדם ממנו בהאברים כו' (שזהו שבתחלה ההעלם ואח"כ הגילוי כו'). ועיי' הסגירה מה שהדם נסגר

(3) ראה לקו"ת נשא כ, א. כג, ג. ד"ה נשא תער"ב (לעיל ח"א ע' כה), תרד"ע (לעיל ח"ג ע' תערב). ועוד.

(4) נשא שם, כז.

(5) במדב"ר פ"ו, ב. וראה לקו"ת שם. אה"ת נשא הוספות ע' 78. ד"ה נשא שם. סה"מ תרס"ה ע' שצא. תרע"ח ע' שלה.

(6) ע' איששו ואילך. ע' אישעז ואילך.

(7) בשביל: אוצ"ל: בשביל הגילוי.

(8) ראה תקו"ז תס"ט (קה, א). וראה לקו"ת פקודי ה, ד ואילך. ז, סע"ד ואילך.

(9) ראה זהר ח"ב קנג, א. ח"ג קסא, ב. רכא, ב (רע"מ). רלב, סע"א ואילך (רע"מ). תניא אגה"ק סל"א. תו"א בראשית ז, ד.

לקו"ת שה"ש כט, ב ואילך. לא, א ואילך. לג, ד.

(10) זח"א טז, ב, סה, א.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה וכל העם רואים במאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ס"ע תרצט ואילך. ד"ה הנ"ל באוה"ת יתרו ע' תקקעט ואילך* – כנסמן לקמן בהערות.

ד"ה והחיות רצוא ושוב תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 253 ואילך) מיוסד, כנראה, על מאמר זה.

(2) נשא ד, כב.

(* חלק מד"ה מצה זו תרס"ד (קה"ת, תשמ"ה) ע' קפה ואילך. מיוסד, כנראה, על אוה"ת שם. ועם הוספות וכו' – ד"ה והחיות רצוא ושוב וד"ה דבר גו' כי תבואו תרפ"ב (סה"מ תרפ"ב ע' רנו ואילך). ד"ה בשעה שהקדימו וד"ה והחיות רצוא ושוב תרצ"א (סה"מ תרצ"א ע' ש ואילך).

בלב, עי"ז הוא דוקא ההתפשטות כו', דהילוך הדם שהולך במרוצה ובכח ובחיות גדול להחיות כל האברים, זהו דוקא ע"י ההעלם והכיווץ כו', שאם הי' רק בבחי' התפשטות לבד, לא הי' בו כח ועוז כ"כ בהתפשטות שלו, כ"א דוקא ע"י הסגירה וההעלם מתחדש כחו ומתפשט בכח ועוז בכל האברים להחיותם כו'. וסיבת ההסתלקות וההתפשטות שבדם הוא מהרוח חיים שבלב. וכידוע שבלב מתחבר החיות עם הדם (שזהו כללות התחברות הנפש עם הגוף, שהוא בלב דוקא כו'¹¹). דמשכן הנשמה הוא במוח שבראש, ושם הוא בבחי' חיות פשוט עדיין למעלה מבחי' חיות להחיות כו'¹², והראי', שהרי הריח כמו ריח הבושם שמגיע אל המוח (דמשו"ז הוא דרך החוטם שהוא שער המוח כו'¹³, והפה הוא שער הלב כו', וכמ"ש במ"א¹⁴), הרי אמרו ע"ז דבר שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף (ברכות דמ"ח¹⁵ ע"ב), והיינו שזהו בהנשמה שבמוח שלמעלה עדיין מלהחיות הגוף כו'. והכבד הוא הדם¹⁶, שזהו כמו הגוף מצ"ע, בלי חיות הנפש כו'. וחבור הנפש עם הגוף הוא בלב כו'¹⁷. ולמעלה הוא בחי' בינה ליבא¹⁸, שבבינה הוא התחברות האורות והכלים כו'. ולכן הש' דבינה הוא הוי' בניקוד אלקי¹⁹, דבכח' הוא ש' הוי', שזהו בחי' האור כמו שהוא למע' מכלים, ובז"א הן שארי השמות²⁰, ש' אל בחסד²¹ אלקי' בגבו' כו'²², שהן בהכלים, ובבינה הוא ג"כ ש' הוי', רק בניקוד אלקים, דהיינו התחברות האור והכלי כו', כנודע²³. וכמו"כ בחי' המל' נק' לב²⁴, כמו צור לבבי כו'²⁵, וכמו לבבתיני אחותי כלה כו'²⁶, דמל' היא שרש ומקור בי"ע שבאצי, והאור והחיות הוא מבחי' ז"א דאצי, דז"א רובו חסדים²⁷, שהוא בחי' חיות ואור כו', דהרי מל' עיקרה גבורות²⁸, שזהו כמו הדם שאין לו חיות מצ"ע כו', ועיקר החיות הוא מבחי' חסדים דז"א דאצי כו'. ובבחי' מל' הוא שמתחבר האור והחיות דאצי עם שרש ומקור דבי"ע כו', ונמשך החיות מבחי' מל' בעולמות בי"ע כו'), דחלל הימני שבלב הוא מלא רוח חיים²⁹ (שנמשך מן הנשמה שבמוח להיות בבחי' חיות להחיות כו'), וחלל השמאלי הוא מלא דם (והוא הדם שכבר נתברר ונזדכך בכבד וראוי לקבל בתוכו חיות הנפש כו', שזהו עליית הנבראים דבי"ע בבחי' רצוא שלהם בבחי' מל'³⁰, ועי"ז נמשך

(21) ראה זח"ג שם. תו"א ותו"ח שם.
 (22) ראה זח"ב פג, א. ח"ג שם. תו"א ותו"ח שם.
 (23) ראה אוה"ת ואתחנן ע' קנג. המשך תרס"ו ע' רמז.
 לעיל פל"ד (ח"א ע' עד). סה"מ עת"ר ע' סה.
 (24) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך לב. תו"א תצוה פה, סע"ב. אוה"ת זכור ח"ח ע' גצג. תרנ"ט ע' קס.
 (25) תהלים עג, כו.
 (26) שה"ש ד, ט.
 (27) ראה פרי עץ חיים שער התפילין פ"ה. לקו"ת שה"ש מז, ג. תו"א וירא טו, ב. תורת חיים וירא קד, ד. בשלח רמד, ב.
 (28) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ד.
 (29) ראה זח"ב קו, ב. עץ חיים שם. ראשית חכמה שער היראה פ"ג. שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן צב. תניא פרק ט [ובמ"מ הגהות והערות קצרות לתניא שם]. תו"א בראשית ז, ד (ועם הגהות – אוה"ת שם ח"ו תתרנח, א). לקו"ת שה"ש לא, א.
 (30) זל: דאציליות.

(11) בסה"מ תש"ד שבהערה 1 (ע' 254): שכללות התחברות הנפש עם הגוף להחיות את הגוף בחיות פרטי הוא בלב דוקא.
 (12) ראה תניא פנ"א.
 (13) ראה מאורי אור אות ח סעיף יט וביאיר נתיב שם.
 מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' סג. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי תחונה ח"א ע' קלב ואילך. נ"ך ס"ע תקפט ואילך. אוה"ת בראשית ח"ג תקכ, ב. לעיל פרכ"ב (ח"ב ע' תרטז). פשצ"ג (ח"ד ע' א'צה).
 (14) ראה מאמרים שצויינו בהערה הקודמת.
 (15) דמ"ח: אוצ"ל: דמ"ג.
 (16) ראה חולין קט, ב ובפרש"י שם (ד"ה הכבד).
 (17) בסה"מ תש"ד שם: ותבור הנפש עם הגוף להחיות את האברים בחיות פרטי הוא בלב.
 (18) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 (19) זח"ג סה, א. תקו"ז שם (ח, ב). פרדס שער כ (שער השמות) רפ"א. פ"ד.
 (20) ראה תו"א נח י, סע"ב. בא ס, א. תורת חיים נח סד, ג. בא קיב, סע"ג ואילך. המשך תרס"ו ע' תרכח ואילך.

להם חיות חדש כו', כמשי"ת³¹), וכלב הוא שמתחברים, שמתלבש החיות בהדם להחיות ע"י כל הגוף כו'. ולהיות שהחיות הוא בבחי' רצו"ש, שאינו נמשך בבחי' התפשטות לבד, כ"א בבחי' הסתלקות והתפשטות, שעולה ויורד תמיד (וכמשי"ת³² סיבת הדבר), וכמו אור הנר, שאינו בהפתילה בבחי' התפשטות לבד, רק עולה ויורד כו', וכמו"כ הוא בנר ה' נשמת אדם³³, שהוא תמיד בבחי' עלי' וירידה, בחי' הסתלקות והתפשטות (שהוא העלם וגילוי כו'), ועש"ז נק' נשמה, שהוא ל'³⁴ אשום ואשאף יחד³⁵, שההבל נכנס ויוצא, ולהיות שהנשמה הוא מקור כל הנשימות, עש"ז נק' נשמה, שהיא בבחי' רצו"ש כו', ועי"ז הוא ג"כ הרצו"ש שבהדם כו'. וכמו שבהדם הרי ההתפשטות הוא דוקא ע"י ההסתלקות הקודמת (וכנ"ל שע"ז הוא דוקא כח ועוז ההתפשטות כו'), כמו"כ ברוח חיים דנשמה, שהשוב הוא דוקא ע"י הרצוא כו'. דעיקר הרצו"ש הוא בהחיות, ועי"ז הוא ההסתלקות וההתפשטות בהדם כו', אך מן ההסתלקות וההתפשטות שבהדם, אנו יודעים בהחיות, דכשם שסבת התפשטות הדם בכח ועוז הוא ע"י ההסתלקו' דוקא, שע"ז מתחדש מהרוח חיים שבלב כו', כמו"כ סבת השוב בהחיות הוא ע"י הרצוא דוקא, וכמשי"ת. ונמצא דאופן החיות הוא בבחי' רצו"ש דוקא, וע"י הרצוא הוא השוב כו'.

וכמו"כ הוא בחיות אלקי דנשמה מאור האלקי, שהוא ג"כ ברצו"ש, וכמ"ש³⁶ כל הנשמה תהלל י"ה, תהלל הוא מל'³⁷ בהילו נרו³⁸, שהוא בחי' גילוי אור האלקי, שזהו ע"י **איז** בחי' נשמה, שהוא ענין רצו"ש, והוא בחי' חו"ג שבנשמה, שהגבו' הוא בבחי' עלי' והסתלקות, והשוב הוא בחי' חסד שהוא הגילוי כו'.

וענין³⁹ הרצוא הוא כמא'⁴⁰ אם רץ לבך, שזהו מה שהלב רץ במרוצה, שהוא מגודל עוצם התשוקה הגדולה ונפלאה שבלב בבחי' כליון כו'. וכמו בגשמי, בדבר שהלב משתוקק, הרי תכלה לבו לזה בבחי' כליון כו', וזה בא מיסוד האש שבלב, שהוא חום הטבעי שבדם, שנבער כרשפי אש שלהבת ממש, והוא הצמאון שבלב בתשוקה מורגשת ביותר כו'. וכ"ה ממש ביסוד האש האלקי שבלב (שהוא בדם הרוחני, שאהי' בריבועי' בגימט' דם⁴², והוא בחי' בינה⁴³, שמזה בא הרצוא, וכמשי"ת בסמוך, וכידוע דחכ' הוא בחי' שוב, ובינה רצוא כו'⁴⁴), והוא הצמאון והתשוקה ברשפי אש התלהבות אלקי ליכלל

(40) ספר יצירה פ"א מ"ח. וראה תקו"ז בהקדמה (ז, א).

(41) = א, אה, אהי, אהיה (ראה מקומות שצויינו בהערה הבאה).

(42) ראה מבוא שערים שער ה ח"ב פ"ה. עץ חיים שער הכללים פ"ג. שער לג (שער הארת המוחין) פ"ז. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה. פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. מאורי אור אות ד סעיף טז. לקו"ת פקודי ז, ד.

(43) ראה מקומות שבהערה הקודמת. לעיל פקפ"א. פרי

(ח"ב ע' תקז. ע' תקפד). וש"נ.

(44) ראה לקו"ת פ' ראה כט, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' רפז. תקס"ה ח"א ע' תכד. שער האמונה פמ"ח (עז, ב). ביאורי הזר ל'אדמו"ר האמצעי קמג, ד ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' ר. ע' רג.

(31) ראה לקמן ע' ואכט ואילך. ע' ואילו ואילך.

(32) ראה לקמן ע' ואכד ואילך. ע' ואכט ואילך.

(33) משלי כ, כו.

(34) ישע"י מב, יד. וראה רש"י חגיגה יב, ב (ד"ה ורוחות).

(35) ב"ר פי"ד, ט. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"ט.

(36) ראה תו"א מקץ לו, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' קכו. אוה"ת חנוכה שטו, סע"ב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שכה. תרמ"א ע' שלט.

(37) תהלים קנ, ו.

(38) איוב כט, ג.

(39) ראה לקו"ת בשלח א, ב.

(40) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

ולידבק באלקי' חיים כו', וכמ"ש צמאה לך נפשי כו'⁴⁵, נפשי אויתיך כו'⁴⁶, ונק' שלהבת י"ה, וכמו רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה כו'⁴⁷. והגם שמלובש בחום ואש הטבעי שביסוד האש הטבעי שבלב כו', וכאומרו צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כו'⁴⁵, וכמו לבי ובשרי ירננו כו'⁴⁸ (להיות שזהו בהתפעלות והתלהבות מורגשת כו', שכ"ה ברשפי אש שבא מבחי' הבינה, שהו"ע השגה והתבוננות, שההתלהבות הוא במורגש כו' (ועמשנת"ל⁴⁹ בענין רוח רעש ואש כו'⁵⁰), ומפני שהיא במורגש בנפש, ה"ה במורגש גם בחום הטבעי שבלב, שהחום הטבעי מתפעל ומתלהב ע"י ההתבוננות כו'), מ"מ, זה בא מהנשמה האלקי', שמתלהבת ומתלהטת באש האלקי' לחשוק ולכסוף בכליון לה' אחד כו', וכמ"ש⁴⁸ נכספה וגם כלתה נפשי דוקא, וכן צמאה לך נפשי כו' (והוא התחברות הנשמה האלקי' עם הנפש הטבעי כו' (וכמו שע"י הבינה הוא התחברות האור והכלי כו' כנ"ל). והוא, שגם הנה"ט עולה בהתפעלות ובהתלהבות זאת כו', ולכן בירור ותיקון הנה"ב הוא ע"י העבודה באהו"ר שבאה ע"י ההתבוננות דוקא כו').

והרצוא והצמאון בא ע"י ההשגה זכח הבינה דנה"א, וכמא"ל¹⁸ בינה ליבא ובה הלב מבין כו', דכשמתבונן איך שכל חיות העולמות הוא מבחי' מל' לבד, דמלך שמו נק' עליהם⁵¹, דבחי' מל' הוא בחי' ש' והארה לבד, שאינו בערך העצמות כו', וכת"ל⁵² כי נשגב שמו לבדו, שגם בחי' השם הוא נשגב ומרומם מן העולמות, ורק בחי' מקיף מלמע' כו'. וכמו עד"מ במלכותא דארעא⁵³, הרי רק ש' המלך הוא על המדינה, לא עצמו' המלך כו' (דעצמותו הוא מרומם בעצם, לא בבחי' התנשאות על עם, רק שמו לבד הוא שמתנשא כו')⁵⁴, וג"ז הוא בבחי' רוממות והתנשאות כו'. וכמו"כ הוא למע', דבחי' שמו לבד הוא שבבחי' רוממו' והתנשאו' על עולמות בי"ע כו', ומה שנמשך בהם בפנימיותם להחיותם הוא רק הארה לבד, שעז"א הודו על ארץ ושמים, בחי' הוד וזיו לבד כו'. וכמו"כ הוא גם בעולמות עליוני', כמו בעולם אצי' ולמע' מאצי', שהכל הוא רק הארה לבד, וכולא קכל"ח⁵⁵ כו'. וגם עז"א כי נשגב שמו כו', להיות דכללות ההשתל' הוא רק מבחי' מל' דא"ס, והוא בחי' מח' ורצון דאנא אמלוך כו'⁵⁶ (והוא מה שנעשה ע"י ההעלאת מ"ן מיני' ובי' כו'⁵⁷, וכמשנת"ל ד"ה אחרי"ם⁵⁸, דאוא"ס מצ"ע אינו בגדר רצון כלל כו'), ובחי' מל' דא"ס כמו שהוא בעצם, ה"ז למע' עדיין גם מבחי' התנשאו' על העולמות, רק הארה לבד כו', וזהו כי נשגב שמו לבדו, דמה שהוא נשגב זהו רק שמו לבד כו', והודו על או"ש⁵⁹ כו'⁵², והוא בחי' גילוי הקו שנמשך בעולמות בפנימיותם, הוא רק הוד וזיו בלבד כו'. או יתפרש כי נשגב שמו על בחי' מל' דא"ס כמו שהוא למע' מהצמצום, בחי' שמו הגדול כו', ומ"ש הודו על או"ש הוא בחי' המל' כמו שהיא בבחי' התנשאו' על העולמות, שזהו על

א"יח

(45) תהלים סג, ב. ע"פ ברכות נח, א.

(46) ישע"י כו, ט. ראה לקו"ת אמור לא, ג.

(47) שה"ש ח, ו. = קמ"י כלא חשיבי (ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב).

(48) תהלים פד, ג. ראה לקו"ת נשא כ, ד. כא, סע"ד. נצבים נא, ב. ובכ"מ.

(49) ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"ב. שער לט

(50) שער מ"ן ומ"ד (דרוש ב. ועוד.

(51) פ"ח ע' א"ש"ב.

(52) = ארץ ושמים.

(45) תהלים סג, ב.

(46) ישע"י כו, ט.

(47) שה"ש ח, ו.

(48) תהלים פד, ג.

(49) פשע"ח ואילך (ח"ד ס"ע אקח ואילך).

(50) ע"פ מלכים-א יט, יא-יב.

(51) פיוט אדון עולם.

(52) תהלים קמח, יג.

או"ש, בבחי' מקיף עליהם כו'. וכמ"ש⁶⁰ מלכותך מכ"ע⁶¹, דמלכותך הוא בחי' מל' דא"ס⁶² כמו שהוא למע' מבחי' צמצום ולמע' מבחי' התפשטות והתנשאות על עם כו', ומכ"ע הוא התפשטות המלוכה, שזהו ע"י הצמצום שמתצמצם בעצמו להיות בבחי' מלך כו', וכמ"ש⁶³ ה' מלך גאות לבש, שנתלבש בצמצום גדול בבחי' גיאות דמלוכה זו להיות בבחי' מלך לעולמות המסתעפים מבחי' הקו אחה"צ כו'. וכללות ההתבוננות הזאת הוא איך שכללות שרש ומקור העולמות הוא בחי' מל' לבד, שגם בשרשו ומקורו הוא בחי' שם לבד, וכ"ש כמו שהוא בבחי' התנשאות על העולמות כו' (ובאמת משנת"ל⁶⁴ בחי' מל' דא"ס שהוא הרצון דאנא אמלוך, א"ז עדיין בחי' התנשאו' עצמי כו'), וכל הגילויים בעולמות, שיש ריבוי מדרי' עד אין שיעור מרוכ"ד עד סוכ"ד, ה"ז רק הארה לבד מבחי' מל', וכמא'⁶⁵ משובח ומפואר עדי עד, בבחי' א"ס, והכל הוא רק שמו הגדול כו'. וע"י אריכות ההתבוננות בזה, יתלהב לבו ברשפי אש התשוקה והצמאון ליכלל בעצמות אוא"ס ב"ה, והיינו שלא ימצא שום רצון וחפץ, ואינו מוצא שום חיות לנפשו בכל הגילויים כו'. ולא מבעי שאין לו שום חיות ועונג למטה בחיות הגשמי כו', אלא שגם בהגילויים שבעולם בהאור והחיות האלקי, וגם בהאור שבעולמות העליונים כו', אין לו בזה שום חיות ועונג כלל כו', כ"א חפצו ורצונו להכלל בעצמות אוא"ס כו', וכמ"ש⁶⁶ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, דכל מה שעמך, לא חפצתי כו', רק צמאה לך נפשי, לך דוקא כו'.

ואחר הרצוא הוא בבחי' שוב⁶⁷, וכמא'⁴⁰ אם רץ לבך שוב לאחד⁶⁸ או שוב למקום⁶⁹ כו', והוא, שע"י הרצוא מאיר גילוי אור בנפשו, ועי"ז נשקט מבחי' הרשפי אש והצמאון כו'. וז"ע והיו הדברים האלה⁷⁰ שאחר המס"נ דה' אחד⁷¹, דמס"נ הוא מסירת הרצון, כי נפש הוא רצון, כמו אין נפשי כו'⁷², והיינו תגבורת הרצון והתשוקה לה' אחד, עד שיתפשט רצונו מכל דבר כו', כנ"ל, ואומר אח"כ והיו הדברים האלה, בד"ת הכתוב מדבר⁷³, שע"י התורה נמשך האור האלקי בנפשו כו'. ובפרטי' בתפלה גופא, הוא ההמשכה בשמו"ע, שאו' ברוך אתה הוי', שהיא ההמשכה והגילוי כו', ועי"ז נשקט ונתקרר מהרצוא מפני הגילוי שמאיר כו'. והעיקר הוא מפני שהגילוי אור עליון עושה ביטול בנפשו להיות בחי' היראה והשפלות, היפוך בחי' האה' והרצוא כו', ואומר לנפשו, מי אנכי⁷⁴ לגשת אל הקדש פנימה לעלות במעלות ומדרי' רוממו' הא"ס כו', רק להיות למטה, לקיים רצונו ית' בתומ"צ כו'. אך מה שמכבה את האה', זהו רק לפי שעה, כי מיד חוזר ומתעורר באה' בבחי' רצוא כו', ואדרכה, עי"ז דוקא הוא עולה בעילוי המדרי' יותר

60) תהלים קמה, יג.
 61) = מלכות כל עולמים.
 62) ראה תו"א יתרו עג, סע"ד. מאמרי אדמו"ר הזקן
 פרשיות ח"ב ע' תתפח. תקס"ג ח"א ע' שיט.
 63) תהלים צג, א.
 64) פרל"ב (ח"ג ע' תרמח). ח"ד ע' ארטז.
 65) ברכת ברוך שאמר.
 66) תהלים עג, כה. וראה לקו"ת תזריע כ, ב. סהמ"צ
 להצ"צ קלח, א.
 67) ראה אוה"ת שבעה"ה 1 (ע' תתקפא).
 68) כ"ה בתקו"ז שבעה"ה 40 ובכסא מלך לתקו"ז שם.
 וראה סה"מ תרנ"ט ע' רעא. וש"נ.
 69) כ"ה בספר יצירה שבעה"ה 40. אוה"ת יתרו שם. וראה
 סה"מ שם.
 70) ואתחנן ו, ו.
 71) שם, ד. וראה זח"ב קיט, א. פרי עץ חיים שער הק"ש
 פ"ב.
 72) ירמי' טו, א. וראה תו"א מקץ לו, ב. סה"מ תש"ט ע'
 277. לקו"ש ח"ב ע' 456.
 73) ראה ספרי ופרש"י שם, ז. יומא יט, ב וברש"י שם ד"ה
 במ (הב'). שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו סט"ז. ה"ל ת"ת פ"ג ס"ב.
 74) ע"פ שמות ג, יא. שמואל"ב ז, יח.

בקרבת אלקים כו'⁷⁵, כי ע"י הגילוי אלקו' בהשוב, שנעשה עי"ז בקירוב יותר, ה"ז גופא גורם בחי' הרצוא יותר כו'. ובפרט שע"י מתעלה בהשגתו יותר ובהרגש האלקי, ויבין יותר בבחי' רוממו' הא"ס, ואיך שכולא קמי' כלא כו', ועי"ז יתגבר הרצוא ביותר כו'. וכ"ה תמיד ברצו"ש כו'.

וכמו שהוא בנשמות למטה שהן בבחי' רצו"ש, כמו"כ הוא בחיות המרכבה שהן תמיד ברצו"ש, וכמ"ש⁷⁶ והחיות רצו"ש כמראה הזק, ופרש"י כלהבת הכבשן שיוצא תמיד וממהר לחזור וליכנס, כך כשמוציאות ראשן מתחת הרקיע כו' נרתעות מן השכינה שלמעלה מהרקיע וממהרות להשיב את ראשן כו'. ובס' מג"ד⁷⁷ אות נו"ד כ', כי החיות אשר למטה מן הכסא משתוקקות וצמאות ורצות להשיג הכבוד העליון אשר למעלה מהם כו', וע"י תשוקתם ועלייתם זו מתמלאות אור ושפע עליון, ושבות בבחי' שוב מרוב מורא ופחד כו', ומיד חוזרות ומשתוקקות צמאות ורצות להשיג, וכה משפטן כל הימים כו'⁷⁸. **איט** והיינו ע"י השגתם איך שהאוא"ס קדוש ומובדל מהעולמות, והחיות שנמשך בהם להחיותם הוא בחי' הארה לבד כו', עי"ז הוא הרצוא להכלל באוא"ס ב"ה כו'. והאופנים והחיות, הרצוא שלהם הוא ברעש גדול⁷⁹ עוד יותר מהשרפים כו'⁸⁰. והגם שאומרים ברוך⁸¹, שהוא בחי' המשכה כנודע⁸², י"ל שזהו ג"כ בחי' רצוא, רק שהרצוא של השרפים הוא שרוצים להיכלל, והרצוא של אופנים וחיות"ק הוא שרוצים ההמשכה והגילוי כו'.

וידוע שגם בכלים דאצי' יש בחי' רצו"ש⁸³, וכמו שאמרו⁸⁴ החכ' יראה לעלות אל הכתר, שזהו בחי' שוב כו'. וכמו"כ יש בחי' רצוא, וכמ"ש בזהר בלק דקצ"א א' ע"פ⁸⁵ שחורה אני ונאווה⁸⁶, בשעתא דאיהי ברחימו סגי כו', מגו דחיקו דרחימו, דלא יכלה למסבל, אזעירת גרמה כו', והוא בעליית המל' מבי"ע לאצי', שנסתר כל פרצופה שבבי"ע, ונעשית נקודה א', והיא נקודת הכתר, שהו"ע הביטול שלמעלה מטו"ד כו'. וכמו האה' דרעו"ד שבפנימי' נקודת הלב שבא מצד עצמות אוא"ס, שהאהבה והרצוא הוא בבחי' כלות הנפש ממש כו', והוא התעוררו' האה' עצמי' שבנפש כו', דגם כשבאה ע"י ההתבוננות בעצמות אוא"ס, והיינו ההתבוננות ברוממות הא"ס, לא רק איך שהגילויים הם רק הארה לבד וכולא קמי' כלא כו', כ"א ההתבוננות ברוממות והפלאות אוא"ס ב"ה כו', מתעורר עי"ז האה' עצמי' שבנפש כו'. ובפרט בהרגש אוא"ס ב"ה שלא ע"י התבוננות, רק מה שעצם הנפש מרגיש את הא"ס כו', שהאה' והרצוא הוא בבחי' התקשרות עצמי דנשמה כו', וה"ה בבחי' כלות הנפש ממש כו'. ואין זה כמו האהבה הבאה ע"י השגה

(75) ע"פ תהלים עג, כח.

(76) יחזקאל א, יד.

(77) - מגן דוד (ל' דוד בן זמרא). הובא באוה"ת שבהערה 1 (ע' תתקפה).

(78) עכ"ל המגן דוד.

(79) ברכת יוצר.

(80) ראה לקו"ת נשא כח, ד. שלח מז, א. האזינו עד, סע"ג ואילך.

(81) יחזקאל ג, יב. ברכת יוצר. חולין צא, סע"ב ואילך.

ובתוד"ה ברוך - שם צב, א.

(82) ראה תו"א מקץ לו, ג.

(83) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שיח ואילך.

אוה"ת בשלח ע' תב ואילך. סה"מ עת"ר ע' צב.

(84) באוה"ת שם: «כמ"ש בע"ח החכמה ירא לעלות לכתר (צ"ע בע"ח שער מטי ולא מטי ושער הכללים כו')». וראה שער מאמרי רשב"י לזח"ב קכב, ב. זהר הרקיע לזהר שם. עץ חיים שער יא (שער המלכים פ"ה). סה"מ עת"ר שם. וראה אוה"ת בשלח ע' תסה. עקב ע' תקסה.

(85) שה"ש א, ה.

(86) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' רצה.

והתבוננות, דגם בתוקף האהבה יש לה מ"מ אחיזה כו', והוא האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך⁸⁷, דבכל לבבך הוא מה שהלב מכיל כו', ובכל נפשך הוא שהאהבה בתוקף יותר עד שהיא בכל כחות הנפש כו' (וכמ"ש במ"א⁸⁸ כמשל אמת המים המתפשט על כל גדותיו מפני ריבוי המים בימות הגשמים או בהפשרת שלגים כו'⁸⁹), דמ"מ הוא לפ"ע כחות הנפש כו', אבל האהבה דבכל מאדך⁹⁰ היא בלי גבול⁹⁰, שאין לה אחיזה כלל בהכחות, והוא בבחי' כליון לגמרי כו'. וכמו"כ הוא בבחי' מל', דמגו דחיקו דרחימו, שזהו תוקף האה' ורצוא ביותר, דלא יכלא למסבל, שאין הלב יכולה לסבול, אזעירת גרמא, שנעשי' נקודה תחת היסוד⁹¹, והוא בחי' כלי הכתר שבה שלמע' מבחי' הכלים דבחי' פנימי' כו', והוא בחי' הרצוא בבחי' כליון כו'. ועיי' נעשה השוב, שהוא בחי' תוס' אור וגילוי בבחי' מל' כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דבמד"ס פ"ד⁹², על המד"ר⁹³ בא במדבר חריבה וקבלו אותו כו' אמר בה אני בונה כנסי' כו'.

ונמצא דבכל המדרי', הן בנשמות למטה ובמלאכים למע' ובכלים, בכולם יש בחי' רצו"ש, שהרצוא הוא בבחי' עלי' והסתלקו', והשוב הוא בבחי' המשכה וגילוי כו'. אמנם עיקר הרצו"ש הוא בהאור והחיות האלקי כו'. וכמו בהאדם⁹⁴, הרי ההסתלקו' והתפשטות הוא בהחיות, שז"ע הנשימה, שעש"ז נק' נשמה, כנ"ל⁹⁵, שאין ההמשכה בבחי' התפשטות לבד, כ"א בבחי' הסתלקות והתפשטות, רצו"ש, ועיי' נעשה ההסתלקות והתפשטות בהדם כו', כמו"כ הוא למע', דהחיות האלקי הוא בבחי' רצו"ש, וכמ"ש והחיות רצו"ש, וקאי על האור והחיות האלקי שהוא בבחי' רצו"ש, ועיי' הוא הרצו"ש בחיות המרכבה, וכמ"ש⁹⁶ היא מתהלכת בין החיות, וקאי על בחי' מל' שהיא מתהלכת בב' בחי' הילוך ברצו"ש כו'. וכמו"כ הוא בהאור המאיר בכלים דאצי' כו', וכמ"ש⁹⁷ הלא כה דברי כאש, וכמו האש שאינו נח בהפתילה, אלא עולה ויורד כו', כמו"כ האור המאיר בהכלים אינו רק בבחי' התפשטות לבד, וגם לא בבחי' התיישבות ממש בהכלים, אלא הוא בבחי' רצו"ש כו'. וכמ"ש⁹⁸ בס"י⁹⁹ ע"ס בלי מה כו' ודברו בהם ברצו"ש, ופי', ודברו של א"ס המאיר בע"ס דאצי' הוא בבחי' רצו"ש כו', ופי' ודברו הוא בחי' מל' דא"ק, וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יהי¹⁰⁰) דכללו' ההשתל' הוא מבחי' מל' דא"ק כו', ובשרשו הוא בחי' מל' דא"ס, דכללות גילוי הקו הוא מבחי' מל' דא"ס כו' (גם י"ל עפמ"ש במ"א¹⁰¹ שהקו נק'

א"כ

87) ואתחנן ו, ה.
 88) ראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקטו. תרנ"ה ס"ע קעד.
 89) תרס"ג ח"ב ע' שמו. המשך תרס"ו ע' תרנה. סה"מ תרס"ח ע' רעו. לקמן ח"ו ע' וארמה.
 90) או בהפשרת שלגים כו': ששופטים גם מחוץ להנהר שהוא מקומם (סה"מ תש"ד ע' 258).
 91) ראה תו"א מקץ לט, ג ואילך. לקו"ת שלח מב, ג.
 92) סהמ"צ להצ"צ קט, ב.
 93) ראה הגהות מהרח"ו לזח"ג קצא, א (הנ"ל). ביאורי הוזהר לאדמו"ר האמצעי רט, א ואילך. להצ"צ ח"א ע' תצו ואילך. ע' תקב ואילך.
 94) ד, ב.
 95) במדבר"ר א, א. ושם: בא במדבר חרבה קדמה אותו וקילסה אותו .. אמר זו העיר טובה לי מכל המדינות בו אני

בונה כנסי' ודר בתוכו.
 94) ראה גם לעיל פרכ"ב (ח"ב ס"ע תרטז).
 95) ע' א'שפת.
 96) יחזקאל א, יג.
 97) ירמי' כג, כט. וראה לקו"ת אחרי כה, ג.
 98) בהבא לקמן – ראה אוה"ת שבעה"ה 1 (ע' תתקעט ואילך).
 99) = בספר יצירה (פ"א מ"ו).
 100) ח"ד ע' א'רחצ.
 101) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' רלה. אוה"ת האזינו ע' א'תתכה. ביאורי הוזהר להצ"צ ח"ב ע' תתיט ואילך. ע' תתקסג. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תמה. סה"מ תרנ"ז ע' קצט. ד"ה באתי לגני תשי"א פ"א.

ש"פ נשא, העת"ר

א'שצג

שכינה, להיות דכללות גילוי הקו הוא רק להאיר את חשך הצמצום, ולהיות שוכן ומתלבש בעולמות, שזהו בדוגמת בחי' המל' השוכנת בתחתונים להחיותם כו'. וכמשנת¹⁰² כללות הפרש בין האור הא"ס והאור שבמדה וגבול, דהאור שבבחי' א"ס הוא לגלות עצמותו, והאור שבבחי' מדה וגבול הוא רק להאיר העולמות כו'. וגם מה שהקו נק' שכינה הוא ע"ש שמקבל מאוא"ס ומשפיע בנאצלים כו', דלהיות המשכתו הוא דרך דילוג הצמצום, ה"ז כמו שנתרחק ונבדל מאוא"ס (עם היותו נוגע ודבוק כו'), והוא בבחי' מקבל כו'. ולפ"ז י"ל דמ"ש ודברו בהם קאי על גילוי הקו כו'). ועז"א⁹⁹ ודברו בהם ברצו"ש, דאופן המשכת האור בהע"ס הוא בבחי' רצו"ש דוקא, בבחי' מטולמ"ט¹⁰⁰ כו', והיינו מפני שאין ערוך הכלים לגבי האור, ואם הי' הכל בבחי' מטי, הי' ביטול במציאות, ולא הי' יכול להיות התהוות הכלים כלל, וכמ"ש בע"ח¹⁰³ בענין התהוות הכלי בעקודים וז"ל, ואז ע"י התרחקו ממנו אור עליון אז נעשה באותו אור הנשאר ונתהווה בחי' כלי כו' עכ"ל.

ודוגמא לזה⁹⁸, מ"ש במ"א¹⁰⁴ בענין מה שהקשה המק"מ¹⁰⁵, מדוע בדרום אין ישוב¹⁰⁶, ועיקר הישוב בצפון, והלא דרום הוא חסד, וצפון גבו/ו¹⁰⁷, והי' צ"ל לכא' עיקר הישוב בדרום, בחי' חסד כו', וכמו חסד אמר יברא כו'¹⁰⁸, וכידוע דעיקר ענין ההתהוות הוא מפני שעלה ברצונו להטיב כו'¹⁰⁹, וההתהוות היא באמת מבחי' החסד, וכמא¹¹⁰ הגדולה¹¹¹ זו מע"ב כו'. אך הענין הוא, כי דרום הוא ימין, וצפון שמאל, וימין המקבל הוא בקירוב יותר אל המשפיע, בחי' ימין מקרבת כו'¹¹², לכן הוא בבחי' ביטול יותר לגבי המשפיע, ע"ד איידי דטריד למבלע לא פליט כו'¹¹³, וכמו פני¹¹⁴ ארי' לימין¹¹⁵, שבבחי' קירוב יותר מפני שור כו'. ולכן אא"ל שם ישוב, שהוא בבחי' יש ודבר, אלא דוקא בצפון, שהוא שמאל המקבל, ורחוק מהמשפיע, ע"כ יוכל להיות יש ודבר, שז"ע ישוב העולם כו' (ולכן רוח צפונית אינה מסובבת¹¹⁶, כי מפני הריחוק, יכול להיות שם אחיזה יתירה כו', וכידוע דמקו הימין אינו משתלשל רק ק"נ, ומקו השמאל בא בג"ק, וכמו סוספיתא דדהבא כו'¹¹⁷, וע"כ אינה מסובבת, שלא תהי' יניקה ביותר כו'). והגם דההתהוות היא מ"מ מבחי'

102) פמ"ח (ח"א ס"ע קח ואילך). פכ"ז ואילך (ח"ב ע' שלג ואילך). פרמ"ג. פרמ"ז (ח"ג ס"ע תערב ואילך. ע' תרפה ואילך).
103) שער ז (שער מטי ולא מטי) פ"א.
104) ראה ד"ה הר ציון במאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' עה. אוה"ת נ"ך ח"ג ע' אשה. סה"מ תרנ"ה ע' ריט. תרס"ג ח"ב ע' פ. עת"ר ע' תסה. וראה סה"מ תרפ"ב ע' רטו. תרצ"א ס"ע שו.
105) כ"ה בשם המק"מ (= המקדש מלך) במקומות שצויינו בהערה הקודמת. ד"ה הר ציון במאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' קכא (שהוא ד"ה הג"ל שבהערה הקודמת עם הוספות וביאורים); ידוע מ"ש בס' מ"מ. במאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"ב ע' תצו; ע' תקא; קושיות הנ"מ... קושיות המגיד משרים" (ראה ספר מגיד משרים לישע"י סימן מב).
106) ראה ערכי הכינויים (מבעל סדר הדורות) מערכת דרום. וראה גם לקו"ת תזריע יט, ד. במדבר ד, ד. תורת חיים בראשית מב, ב. ועוד.
107) ראה זח"א כט, ב ובאר החמה שם.
108) ב"ר פ"ח, ה.
109) ראה עץ חיים שער הכללים פ"א.
110) ברכות נח, א.
111) דברי הימים"א כט, יא.
112) ראה סוטה מז, א.
113) ע"פ חולין קח, ב. וראה גם לעיל ח"ד ע' א'עת.
114) ע"פ יחזקאל א, י.
115) ראה אוה"ת, סה"מ תרס"ג, עת"ר שבהערה 104.
סה"מ תרס"ה ע' רת. וראה תו"א וישלח כה, ג. מגילת אסתר צג, ג. לקו"ת שה"ש ט, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' רית. סה"מ תר"ם ח"א ע' כג.
116) בבא בתרא כה, ב.
117) זח"ב רכז, ב. וראה לקו"ת חוקת נח, ג.

החסד, זהו דוקא ע"י הגבו, שמעלים ומסתיר ומעלים את האור ומגביל אותו כו', וכמ"ש בסש"ב ח"ב¹¹⁸ בענין הגדול הגבור כו'¹¹⁹, כי בכדי שיהי' מציאות יש, זהו ע"י הריחוק דוקא כו'. וכמו עד"מ השר, כשהוא עדיין אצל המלך, הוא בטל במציאו, ואינו נראה ליש ודבר, אבל כשבא אל המדינה שהוא מושל בה, ואינו אצל המלך, אז נראה ליש ודבר גדול כו'. וכ"ה למע' בבחי' ז"א ומל', דז"א הוא בעל ט"ס¹²⁰, ואין בו בחי' המל', שהוא בחי' הגילוי למטה, לפי שזהו בחי' יש, והיינו להיותו מבחי' ימין, וזכר חסדו¹²¹, וכידוע²⁷ דז"א רובו חסדים כו', ה"ה בבחי' קירוב לאוא"ס, ה"ה בבחי' ביטול, בבחי' דבקות למע' כו'. ומל' שבנינה מהגבו¹²², דוגמת צפון, משם יוכל להיות התפשטות החיות בעולמות, ומשם יפרד כו'¹²³.

א"כא

ועד"ז יובן שא"א שיתהווה כלי מאוא"ס אם הי' הכל בבחי' מטי וגילוי האור, אלא דוקא ע"י מטולמ"ט כו'. וגם אחר שנתהווה הכלי, אא"ל התאחדות האור עם הכלי כ"א בדרך רו"ש, כי א"א להכלי לקבל את האור בבחי' התיישבות ממש, רק בבחי' רו"ש כו', דע"ה שבהתפשטות האור בהכלי הוא בבחי' התלבשות בהכלי, מ"מ, מאחר שתיכף הוא בבחי' הסתלקות, א"ז בבחי' התגלות ממש, כ"א כמו נוגע ואינו נוגע כו', ובאופן כזה דוקא אפשר להכלי לקבל את האור כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש נשא את ראש בני גרשון גם הם. דהנה, בני גרשון נשאו את היריעות¹²⁴, שהן בחי' או"מ, ובעבודה הו"ע הרצוא דרעו"ד שנת"ל, ועי"ז הוא השוב, שהוא המשכת האור ע"י התורה, וז"ע הארון שבו היו הלוחות כו'. והנה גבי תורה כתי'¹²⁵ יקרה היא מפנינים¹²⁶, כי פנינים הם אבנים טובים שקובעים בכתר המלך, ובעבודה הו"ע מצות מעשיות שנעשים בדברים הגשמי' שתחת ממשלת ק"נ, ומתבררים ונעשים אבנים טובים ומאירים כו', שזהו המשכה מבחי' הכתר, תר"ך עמודי אור כו'¹²⁷. אך המצות הן בחי' מקיף לבד, ותו' היא בחי' פנימי¹²⁸, והיינו המשכה מבחי' פנימי' הכתר כו', וע"כ היא יקרה מפנינים כו'. וזהו דעיקר נשיאת ראש הוא בבני קהת, נושאי הארון כו', דענין נשיאת ראש הוא גילוי בחי' פנימי' הכתר, שזהו בהארון דוקא, בבחי' הגילוי דתורה כו'. ומ"מ גם בבני גרשון נא' נשיאת ראש, להיות שזהו ג"כ בבחי' כתר כו'. וזהו או' במד'⁵ לא שהן פחותים כו', דהסברה היא שהן פחותים מבני קהת, מפני שהן בבחי' חיצוני' הכתר כו', ומ"מ אינם פחותים, להיות שזהו עכ"פ בבחי' הכתר, רק מפני כבוד התורה כו', כבוד התורה היינו גילוי בחי' פנימי' הכתר שבתורה כו', ע"כ הקדים בני קהת, שבהם עיקר

(ח"א ע' ב). וש"נ.

123 בראשית ב, י.

124 נשא ד, כה"כ.

125 משלי ג, טו. וראה במדב"ר פ"ו, א.

126 ראה לקו"ת נשא כג, ג.

127 ראה פרדס שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ג. מאורי אור אות ת סעיף נו. תניא אגה"ק סכ"ט (קמט, סע"ב).

128 ראה תניא פ"ה. תו"א תצוה פג, ג. לקו"ת בחוקותי

ג, א. ברכה צט, ב. ובכ"מ.

118 פ"ד (עט, א).

119 עקב י, יז. נחמי"ט, לב. תפלת העמידה.

120 = ט' ספירות (עץ חיים שער כד (שער פרקי הצלם)

פ"ג. ובכ"מ).

121 תהלים צח, ג. וראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן

ומ"ד) דרוש י. תניא פמ"ג (סב, א). ועוד. – השייכות של ז'כר

וזכרון לז'כר – ראה תורה אור יתרו ע, ב. אוה"ת תהלים (יהל

אור) עה"פ (ע' שנו ואילך). ועוד.

122 ראה עץ חיים שער לד (שער תיקון הנוקבא) פ"ה.

מקדש מלך לזח"ג א, א (הובא בשה"מ תרמ"ו ע' י). לעיל פ"א

ש"פ נשא, העת"ר

א'שצה

הנשיאת ראש כו', ובכני גרשון נא' גם הם כו'. וזהו ג"כ מ"ש בהם⁴ ע"פ אהרן ובניו, דאהרן המשיך בחי' אה"ר הנ"ל, דאהרן הוא א' הר נו"ן¹²⁹, הר הוא בחי' אה"ר, וא' אותי' פלא, והיינו האהבה הבאה מהתבוננות ההפלאה דאוא"ס ב"ה, ונו"ן הוא בחי' המשכת האה"ר בנש"י, ולכן, בכני גרשון, שזהו בחי' אהבה הנ"ל, נא' בהם ע"פ אהרן כו'. וגם, גרשון הוא שמגרש את הרע, ויגרשהו¹³⁰ וילך לו כו'¹³¹, וזהו מבחי' אה"ר, שזהו בשנותו את טעמו לפני אבימלך¹³⁰, ועי"ז ויגרשהו כו', וכמ"ש במ"א¹³². וזהו נשא את ראש בני גרשון גם הם, דעיקר נשיאת ראש הוא בכני קהת, מפני כבוד התורה, ובני גרשון גם הם בכחי' נשיאת ראש, באהבה דרעו"ד, ועי"ז הוא ההמשכה ע"י התו' כו'.

(132) ראה לקו"ת שם כה, א. אוה"ת שם ע' רלב ואילך. ע'
רלד ואילך. ע' רמח ואילך.

(129) ראה לקו"ת נשא כא, ג.
(130) תהלים לד, א.
(131) ראה לקו"ת שם כד, ג.

ISBN 978-0-8266-6112-8

9 780826 661128